

ΤΕΙ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ
ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΣΥΜΦΩΝΑ
ΜΕ ΤΗ ΓΕΝΙΚΗ ΑΠΟΓΡΑΦΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ 2011**

ΣΤΡΑΤΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΗΣ

A.M. 2010093

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ: ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΑΥΡΕΑΣ

Καλαμάτα 2017

Ευχαριστίες

Για την εκπόνηση της παρούσας πτυχιακής μου εργασίας ευχαριστώ θερμά τον αξιότιμο καθηγητή μου κύριο Κωνσταντίνο Μαυρέα, ο οποίος με καθοδήγησε και με στήριξε καθ' όλη τη διάρκεια της εργασίας μου.

Επίσης, θα ήθελα να τον ευχαριστήσω για την διάθεσή του να με βοηθήσει και να μου λύσει οποιαδήποτε απορία οποιαδήποτε στιγμή το χρειαζόμουν.

Τέλος, ευχαριστώ την οικογένειά μου για την ηθική και οικονομική συμπαράσταση που μου προσέφερε, όχι μόνο στην παρούσα εργασία αλλά και σε όλη την διάρκεια των σπουδών μου.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το φαινόμενο της μετανάστευσης χαρακτηρίζει την ανθρωπότητα από τις απαρχές της. Οι λόγοι που ωθούν τους ανθρώπους να μεταναστεύσουν, εάν δεν προκύπτουν ως αποτέλεσμα πολέμου και βίαιης προσάρτησης εδαφών, συνδέονται σχεδόν πάντα με την βελτίωση του βιοτικού επιπέδου και την ανεύρεση καλύτερης εργασίας που θα μπορεί να εξασφαλίσει στον μετανάστη μία καλύτερη ποιότητα ζωής. Ωστόσο, η μετακίνηση των πληθυσμών συνεπάγεται και τεράστιες κοινωνικές και οικονομικές αλλαγές τόσο στην χώρα αποστολής όσο και στην χώρα υποδοχής.

Από τη δεκαετία του 1980 μέχρι και σήμερα, η Ελλάδα έχει σταδιακά μεταβληθεί από χώρα αποστολής μεταναστών σε χώρα υποδοχής, τόσο νόμιμων όσο και σημαντικού αριθμού παράνομων μεταναστών. Η παρούσα μελέτη επιχειρεί να καταγράψει το φαινόμενο της μετανάστευσης στην Ελλάδα όπως αυτή αποτυπώνεται μέσα από την επεξεργασία των δεδομένων της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής κατά την τελευταία απογραφή του 2011.

Μετά την ανάλυση των στατιστικών στοιχείων με βάση τα βασικά χαρακτηριστικά των μεταναστών όπως η υπηκοότητα, η ηλικία, το φύλο, και ο τόπος διαμονής, η μελέτη καταλήγει ότι η μετανάστευση και η αλλαγή του τόπου κατοικίας με σκοπό την βελτίωση του βιοτικού επιπέδου είναι μία δυναμική διαδικασία. Σε συνδυασμό και με την προσφυγική κρίση που βιώνει το τελευταίο διάστημα η χώρα μας, ο σωστός προγραμματισμός και η αποτελεσματική μεταναστευτική πολιτική είναι άκρως απαραίτητα εργαλεία αντιμετώπισης του προβλήματος.

Λέξεις-Κλειδιά: μετανάστευση, απογραφή, υπηκοότητα, διαμονή, εργασία

Πίνακας Περιεχομένων

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	III
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	IV
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ	V
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	VI
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΤΟ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ	111
1.1 Ιστορική αναδρομή της μετανάστευσης	111
1.2 Εννοιολογικός προσδιορισμός μετανάστευσης.....	144
1.3 Θεωρίες μετανάστευσης	177
1.4 Αίτια της μετανάστευσης.....	188
1.5 Μεταναστευτικά ρεύματα στην Ελλάδα κατά τον 20ο αιώνα	1919
1.5.1 Εσωτερική μετανάστευση.....	200
1.5.2 Εξωτερική μετανάστευση.....	200
1.5.3 Εισερχόμενα μεταναστευτικά ρεύματα	222
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥΣ ΚΑΤΑ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	243
2.1 Βασικά χαρακτηριστικά μεταναστών	243
2.2 Κατανομή μεταναστών κατά ηλικία	276
2.3 Κατανομή μεταναστών κατά φύλο.....	29
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΙΤΙΑ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ	332
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΑΝΑ ΧΩΡΑ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ	376
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΑΝΑ ΤΟΠΟ ΔΙΑΜΟΝΗΣ	465
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	676
ΠΗΓΕΣ	70
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	70

Κατάλογος Πινάκων

ΠΙΝΑΚΑΣ 1 : ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΑ ΡΕΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ	21
ΠΙΝΑΚΑΣ 2: ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΑΝΑ ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ	27
ΠΙΝΑΚΑΣ 3: ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΑΝΑ ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ (5 ΕΤΗ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΑΠΟΓΡΑΦΗ)	28
ΠΙΝΑΚΑΣ 4: ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΑΝΑ ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ	29
ΠΙΝΑΚΑΣ 5: ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΘΕΝΤΕΣ ΜΕ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑ, ΚΑΤΑ ΟΜΑΔΕΣ ΗΛΙΚΙΩΝ ΚΑΙ ΛΟΓΟ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ	33
ΠΙΝΑΚΑΣ 6: ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΘΕΝΤΕΣ ΜΕ ΞΕΝΗ ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑ, ΚΑΤΑ ΟΜΑΔΕΣ ΗΛΙΚΙΩΝ ΚΑΙ ΛΟΓΟ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ.....	34
ΠΙΝΑΚΑΣ 7 ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΘΕΝΤΕΣ ΜΕ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑ, ΚΑΤΑ ΟΜΑΔΕΣ ΗΛΙΚΙΩΝ ΚΑΙ ΛΟΓΟ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ (5 ΕΤΗ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΑΠΟΓΡΑΦΗ)	35
ΠΙΝΑΚΑΣ 8 ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΘΕΝΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΜΕ ΞΕΝΗ ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑ, ΚΑΤΑ ΟΜΑΔΕΣ ΗΛΙΚΙΩΝ ΚΑΙ ΛΟΓΟ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ (5 ΕΤΗ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΑΠΟΓΡΑΦΗ).....	36
ΠΙΝΑΚΑΣ 9: ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΠΡΟΕΡΧΟΜΕΝΟΣ ΑΠΟ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΈΝΩΣΗΣ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ 1 ΕΤΟΣ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΑΠΟΓΡΑΦΗ ΤΟΥ 2011	37
ΠΙΝΑΚΑΣ 10: ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΠΡΟΕΡΧΟΜΕΝΟΣ ΑΠΟ ΧΩΡΕΣ ΕΚΤΟΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΈΝΩΣΗΣ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ 1 ΕΤΟΣ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΑΠΟΓΡΑΦΗ ΤΟΥ 2011	38
ΠΙΝΑΚΑΣ 11: ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΠΡΟΕΡΧΟΜΕΝΟΣ ΑΠΟ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ 1 ΕΤΟΣ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΑΠΟΓΡΑΦΗ ΤΟΥ 2011	38
ΠΙΝΑΚΑΣ 12: ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΠΡΟΕΡΧΟΜΕΝΟΣ ΑΠΟ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ 1 ΕΤΟΣ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΑΠΟΓΡΑΦΗ ΤΟΥ 2011..	39
ΠΙΝΑΚΑΣ 13: ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΠΡΟΕΡΧΟΜΕΝΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΒΟΡΕΙΟ, ΝΟΤΙΟ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΩΚΕΑΝΙΑ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ 1 ΕΤΟΣ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΑΠΟΓΡΑΦΗ ΤΟΥ 2011	40
ΠΙΝΑΚΑΣ 14: ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΠΡΟΕΡΧΟΜΕΝΟΣ ΑΠΟ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΈΝΩΣΗΣ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΟΥΛΑΧΙΣΤΟΝ 5 ΕΤΗ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΑΠΟΓΡΑΦΗ ΤΟΥ 2011	41
ΠΙΝΑΚΑΣ 15: ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΠΡΟΕΡΧΟΜΕΝΟΣ ΑΠΟ ΧΩΡΕΣ ΕΚΤΟΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΈΝΩΣΗΣ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΟΥΛΑΧΙΣΤΟΝ 5 ΕΤΗ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΑΠΟΓΡΑΦΗ ΤΟΥ 2011	42
ΠΙΝΑΚΑΣ 16: ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΠΡΟΕΡΧΟΜΕΝΟΣ ΑΠΟ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΟΥΛΑΧΙΣΤΟΝ 5 ΕΤΗ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΑΠΟΓΡΑΦΗ ΤΟΥ 2011.....	43
ΠΙΝΑΚΑΣ 17: ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΠΡΟΕΡΧΟΜΕΝΟΣ ΑΠΟ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΟΥΛΑΧΙΣΤΟΝ 5 ΕΤΗ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΑΠΟΓΡΑΦΗ ΤΟΥ 2011	43
ΠΙΝΑΚΑΣ 18: ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΠΡΟΕΡΧΟΜΕΝΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΒΟΡΕΙΟ, ΝΟΤΙΟ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΩΚΕΑΝΙΑ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΟΥΛΑΧΙΣΤΟΝ 5 ΕΤΗ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΑΠΟΓΡΑΦΗ ΤΟΥ 2011	44
ΠΙΝΑΚΑΣ 19: ΒΑΘΜΟΣ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΜΕ ΞΕΝΗ ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑ	46
ΠΙΝΑΚΑΣ 20: ΒΑΘΜΟΣ ΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΥΝΟΛΟΥ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ (5 ΕΤΗ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΑΠΟΓΡΑΦΗ)	49
ΠΙΝΑΚΑΣ 21: ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ (ΑΝΔΡΩΝ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΩΝ) ΣΕ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	64

Κατάλογος Διαγραμμάτων

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1: ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΜΕ ΞΕΝΗ ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑ (2011).....	24
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2: ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΜΕ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑ (2011).....	25
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3: ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΜΕ ΞΕΝΗ ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑ (5 ΕΤΗ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΑΠΟΓΡΑΦΗ)...	26
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4: ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑΣ (5 ΕΤΗ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΑΠΟΓΡΑΦΗ).....	26
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5: ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΤΑ ΗΛΙΚΙΑ	29
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 6 : ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΑΝΑ ΦΥΛΟ	30
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 7 : ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΑΝΑ ΦΥΛΟ (5 ΕΤΗ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΑΠΟΓΡΑΦΗ)	31
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 8 : ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΑΝΑ ΦΥΛΟ	31
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 9 : ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	41
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 10 : ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ (5 ΕΤΗ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΑΠΟΓΡΑΦΗ)	45
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 11 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ.....	51
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 12 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ.....	52
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 13 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	53
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 14 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ	54
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 15 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ.....	55
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 16 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ.....	56
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 17 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	57
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 18 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ.....	58
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 19 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	59
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 20 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ.....	60
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 21 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ.....	61
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 22 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ.....	62
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 23 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ	63

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι πληθυσμιακές μεταβολές από τόπο σε τόπο έχουν αλλάξει τις γεωγραφικές περιοχές αναφορικά με το παρελθόν. Τα κράτη αποτελούν έναν ρευστό σχηματισμό, ο οποίος διαρκώς τροποποιείται σε βάθος χρόνου, με ποικίλλες επιπτώσεις ως αποτέλεσμα της μετακίνησης των πληθυσμών. Η Ελλάδα μεταβάλλεται σε χώρα προορισμού για τους μετανάστες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης μετά την πτώση της Σοβιετικής Ένωσης και των άλλων κομμουνιστικών καθεστώτων στην περιοχή. Πιο πρόσφατα, η χώρα μας έχει γίνει σημείο εισόδου και διέλευσης για εκατοντάδες χιλιάδες μετανάστες χωρίς άδεια προερχόμενους από την Αφρική, την Ασία και τη Μέση Ανατολή. Ως αποτέλεσμα, η Ελλάδα έχει να αντιμετωπίσει διάφορα θέματα που σχετίζονται με τα σύνορά της, τις διαρκείς αιτήσεις ασύλου, το «εύθραυστο» σύστημα υποδοχής μεταναστών, καθώς και προβλήματα που άπτονται της αποτελεσματικής ενσωμάτωσης των αλλοδαπών μόνιμων κατοίκων της χώρας στην ελληνική κοινωνία.

Η εργασία αυτή επικεντρώνεται στο ζήτημα της μετανάστευσης στην Ελλάδα μέσα από τη μελέτη των δεδομένων της γενικής απογραφής πληθυσμού του 2011. Ειδικότερα, η εργασία αυτή σκοπεύει: α) Να αποτυπώσει την εσωτερική και εξωτερική μετανάστευση στην Ελλάδα σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της πληθυσμιακής απογραφής στη χώρα το 2011, β) Να διαπιστώσει τις μεταβολές στη σύνθεση της ελληνικής κοινωνίας από τα μεγέθη του εξερχόμενου, αλλά κυρίως του εισερχόμενου πληθυσμού στην Ελλάδα κατά την προηγούμενη δεκαετία και γ) Να διαπιστώσει τις οικονομικές επιπτώσεις της μετανάστευσης.

Προκειμένου να διερευνηθούν οι παραπάνω ερευνητικοί στόχοι, πραγματοποιείται έρευνα με συλλογή πρωτογενών στοιχείων από τη βάση δεδομένων της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ) και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Βάση για την παρούσα έρευνα αποτελούν τα δεδομένα της τελευταίας απογραφής του πληθυσμού που διενεργήθηκε το 2011.

Η διενέργεια Γενικών Απογραφών Πληθυσμού-Κατοικιών και Κτιρίων στην Ελλάδα διενεργείται από την Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ) σύμφωνα με:

- το Προεδρικό Διάταγμα 168 (ΦΕΚ 223Α/2008),

- τον Κανονισμό (ΕΚ) 763/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,
- του Συμβουλίου σχετικά με τις Απογραφές Πληθυσμού και Στέγασης,
- την Κοινή Υπουργική Απόφαση με αριθ. 1524/Γ5-473 (ΦΕΚ 425Β/2011) και την τροποποίηση αυτής (ΦΕΚ 783Β/2011) και
- την Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου περί διενέργειας Απογραφής Πληθυσμού – Κατοικιών, όπως αυτή κυρώθηκε με το Νόμο 3995/2011 (ΦΕΚ 166Α/2011).¹

Σύμφωνα με το Άρθρο 1(1) του Ν. 3832/2010, το Ελληνικό Στατιστικό Σύστημα (ΕΛΣΣ) είναι «το σύνολο των κανόνων, εργασιών και φορέων που είναι αρμόδιοι για την εκτέλεση στατιστικών εργασιών, με σκοπό την ανάπτυξη, παραγωγή και διάδοση των επίσημων στατιστικών της χώρας, οι οποίες χρησιμοποιούνται για τη λήψη αποφάσεων και τη διαμόρφωση πολιτικών σε τοπικό, εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο.» Σύμφωνα δε με το Μεθοδολογικό Σημείωμα της ΕΛΣΤΑΤ, σκοπός των Γενικών Απογραφών είναι «η συγκέντρωση στοιχείων για τον μόνιμο πληθυσμό της χώρας, τα δημογραφικά, οικονομικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά του πληθυσμού, τις συνθήκες στέγασης των νοικοκυριών και τα χαρακτηριστικά των κατοικιών τους, καθώς και τον οικοδομικό πλούτο της χώρας» (ΕΛΣΤΑΤ, 2014). Στο πλαίσιο αυτό, ως απογραφή πληθυσμού ορίζεται «το σύνολο των διοικητικών ενεργειών και χειρισμών που έχουν ως σκοπό τη συγκέντρωση στατιστικών πληροφοριών αναφορικά με το μέγεθος και τα χαρακτηριστικά του πληθυσμού αυτού. Τα χαρακτηριστικά αυτά αφορούν δημογραφικά, οικονομικά, κοινωνικά, οικιστικά στοιχεία του πληθυσμού ενός συγκεκριμένου γεωγραφικού χώρου σε έναν συγκεκριμένο χρόνο» (Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, 2011).

Οι βασικοί ορισμοί απογραφής του πληθυσμού συνοψίζονται ως εξής:

- *Πληθυσμός*: ο εθνικός, περιφερειακός και τοπικός πληθυσμός στη συνήθη κατοικία του κατά την ημερομηνία αναφοράς.

¹ Σύμφωνα με το Άρθρο 1(2) Ν. 3832/2010, η Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ) είναι «μια ανεξάρτητη διοικητική Αρχή που ανήκει στο ΕΛΣΣ, η οποία αποτελεί την εθνική στατιστική Υπηρεσία, κατά την έννοια του Άρθρου 5 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 223/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΛΣΤΑΤ, 2010).

- *Στέγαση*: στεγαστικά καταλύματα και κτίρια, καθώς και στεγαστικές ρυθμίσεις, και η σχέση μεταξύ του πληθυσμού και των στεγαστικών καταλυμάτων σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο κατά την ημερομηνία αναφοράς.
- *Κτίρια*: μόνιμα κτίρια τα οποία περιλαμβάνουν στεγαστικά καταλύματα που προορίζονται για διαβίωση, ή συμβατικές κατοικίες που διατηρούνται για εποχιακή ή δευτερεύουσα χρήση ή είναι κενές.
- *Συνήθης διαμονή*: ο τόπος στον οποίο ένα άτομο περνά συνήθως τις καθημερινές ώρες ανάπαυσης, ανεξάρτητα από την περιστασιακή απουσία του για λόγους αναψυχής, διακοπών, επισκέψεων σε φίλους και συγγενείς, εργασίας, ιατρικής περίθαλψης ή θρησκευτικού προσκυνήματος. Ως *συνήθως διαμένοντες* στην αντίστοιχη γεωγραφική περιοχή πρέπει να θεωρούνται μόνο τα άτομα τα οποία έχουν ζήσει συνεχώς στον τόπο συνήθους διαμονής τους για περίοδο τουλάχιστον δώδεκα μηνών πριν την ημερομηνία αναφοράς, ή έφθασαν στον τόπο συνήθους διαμονής τους κατά τους δώδεκα μήνες πριν από την ημερομηνία αναφοράς με την πρόθεση να παραμείνουν εκεί για τουλάχιστον ένα χρόνο.
- *Ημερομηνία αναφοράς*: η ημερομηνία στην οποία αναφέρονται τα στοιχεία του αντίστοιχου κράτους μέλους.
- *Εθνικός*: στην επικράτεια των κρατών μελών.
- *Περιφερειακός*: στα NUTS επίπεδο 1, NUTS επίπεδο 2 ή NUTS επίπεδο 3, όπως ορίζονται στην ονοματολογία των εδαφικών στατιστικών μονάδων (NUTS), η οποία θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1059/2003 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (6), στην έκδοση που ίσχυε κατά την ημερομηνία αναφοράς.
- *Τοπικός*: στο επίπεδο 2 των τοπικών διοικητικών μονάδων (LAU επίπεδο 2)
- *Ουσιώδη χαρακτηριστικά απογραφής*: ατομική καταμέτρηση, ταυτόχρονος χαρακτήρας, καθολικός χαρακτήρας εντός καθορισμένου εδάφους, διαθεσιμότητα στοιχείων σχετικά με μικρές περιοχές και καθορισμένη περιοδικότητα

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της Απογραφής Πληθυσμού-Κατοικιών 2011, το σύνολο των εγκατασταθέντων στη χώρα μας κατά το τελευταίο έτος πριν την Απογραφή, ανήλθε σε 79.554 άτομα (43.341 άντρες και 36.213 γυναίκες) από τους οποίους οι 33.751 (δηλ. το

42,4%) είχαν ελληνική υπηκοότητα και οι 45.803 (57,6%) «άλλη». Το μεγαλύτερο ποσοστό (36,7%) των εγκατασταθέντων κατά το συγκεκριμένο έτος, με ελληνική υπηκοότητα, δήλωσε ως λόγο εγκατάστασης τον επαναπατρισμό/παλιννόστηση, ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό (39,9%) εκείνων με ξένη υπηκοότητα, δήλωσε ότι εγκαταστάθηκε στην Ελλάδα με σκοπό να εργασθεί.

Επίσης, από τα 18.264 άτομα με ξένη υπηκοότητα, που δήλωσαν ότι εγκαταστάθηκαν στην Ελλάδα για εργασία, οι 10.285 (56,3%) δήλωσαν, ότι ήταν εργαζόμενοι κατά την εβδομάδα πριν την ημερομηνία αναφοράς της Απογραφής (3-9/5/2011), ενώ οι 4.852 (26,6%) δήλωσαν, ότι αναζητούσαν εργασία και οι 3.127 (17,1%) ήταν οικονομικά μη ενεργοί. Όλα αυτά τα ζητήματα αναλύονται στη συνέχεια της παρούσας μελέτης.

Το *πρώτο κεφάλαιο* παρουσιάζει μία ιστορική αναδρομή της μετανάστευσης, προσδιορίζει εννοιολογικά τη μετανάστευση και αναφέρεται επίσης στις θεωρίες της μετανάστευσης. Επιπλέον, παρουσιάζει τα αίτια της μετανάστευσης, καθώς και τα μεταναστευτικά ρεύματα από και προς την Ελλάδα, όπως αυτά αποτυπώθηκαν από τα προηγούμενα έτη έως το έτος της τελευταία απογραφής πληθυσμού (2011).

Στο *δεύτερο κεφάλαιο* παρουσιάζονται και αναλύονται τα αποτελέσματα της τελευταίας απογραφής πληθυσμού, σύμφωνα με τα βασικά χαρακτηριστικά των μεταναστών και την κατανομή τους κατά βιολογική κατηγορία (ηλικία και φύλο).

Στο *τρίτο κεφάλαιο* αναλύονται τα αποτελέσματα της τελευταίας απογραφής πληθυσμού του 2011 σύμφωνα με την αιτία μετανάστευσης, ενώ στο *τέταρτο κεφάλαιο* αναλύονται τα αποτελέσματα της απογραφής πληθυσμού, σύμφωνα με τη χώρα προέλευσης.

Τέλος, στο *πέμπτο κεφάλαιο* αναλύονται τα αποτελέσματα της απογραφής πληθυσμού, σύμφωνα με τον τόπο διαμονής (αστικότητα).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΤΟ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ

Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζεται μία ιστορική αναδρομή της μετανάστευσης, προσδιορίζεται εννοιολογικά η τελευταία και επίσης εξηγούνται οι θεωρίες της μετανάστευσης. Επιπλέον, παρουσιάζονται τα αίτια της μετανάστευσης, καθώς και τα μεταναστευτικά ρεύματα από και προς την Ελλάδα όπως αυτά αποτυπώθηκαν από τα προηγούμενα έτη έως το έτος της τελευταία απογραφής πληθυσμού (2011).

1.1 Ιστορική αναδρομή της μετανάστευσης

Η μετανάστευση αποτελεί έναν όρο που χρησιμοποιείται για να περιγράψει την μετακίνηση των ανθρώπων, η οποία προκύπτει ως αποτέλεσμα πολλών και διαφορετικών καταστάσεων, συμπεριλαμβανομένης της εισβολής εχθρικών πληθυσμών, της μετατόπισης πληθυσμών με χρήση όπλων, περιβαλλοντικών καταστροφών, οικονομικών αιτιάσεων, αποικιοκρατικών επεμβάσεων, ακόμα και ως αποτέλεσμα της δουλείας (ιδιαίτερα στο παρελθόν). Η πιο οικεία και, ταυτόχρονα, σύγχρονη αντίληψη της μετανάστευσης αναφέρεται στη κίνηση των ατόμων ή οικογενειών συνήθως για οικονομικούς ή κοινωνικούς σκοπούς.

Υπάρχει ευρεία συμφωνία μεταξύ ιστορικών και ανθρωπολόγων, ότι μεγάλες κλιματικές μετατοπίσεις έχουν δώσει την ώθηση για τα πρώτα μεταναστευτικά ρεύματα μεγάλης κλίμακας. Σύμφωνα με τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης (International Organization of Migration, IOM), παρόλο που δεν γνωρίζουμε με ακρίβεια πώς οι προϊστορικοί πληθυσμοί κινήθηκαν πάνω στην επιφάνεια της γης, στην Ευρώπη θα πρέπει να υπήρξε κίνηση πληθυσμών προς τον Νότο για να ξεφύγουν από την εξάπλωση των πάγων κατά τη διάρκεια των περιόδων των παγετώνων, και αντίστροφη μεταναστευτική πορεία, δηλαδή προς τα βόρεια, αφού οι παγετώνες έλειψαν (IOM, 2004). Επιπλέον, μύθοι και θρύλοι σε πολλά μέρη του κόσμου, αναφέρονται συχνά, όχι μόνο στους προγόνους που ήρθαν από μακριά, αλλά και στους παράγοντες ώθησης, όπως οι φυσικές καταστροφές, που τους οδήγησαν να εγκαταλείψουν τον τόπο καταγωγής τους, ή τους παράγοντες έλξης όπως η αρχέγονη ανάγκη για εξερεύνηση και περιπέτεια. Σε κάθε περίπτωση, γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στις νέες γνώσεις και δεξιότητες που έφεραν οι

κινούμενοι πληθυσμοί, στοιχείο που μας δείχνει πόσο εύκολα μπορούν να συμπλεχθούν οι πολιτισμοί.

Σύμφωνα με την Διεθνή Ένωση Ερυθρού Σταυρού (International Red Cross Federation, IFRC), το φαινόμενο της μετανάστευσης είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με την ανθρώπινη ιστορία και τους διάφορους πολιτισμούς. Η σύνδεση ανάμεσα στη θρησκεία και τη μετανάστευση είναι ένα εγκάρσιο ζήτημα σε όλη την ιστορία των μεγάλων θρησκειών, όπως ο Χριστιανισμός (π.χ. η εξάπλωση του καθολικισμού από Πορτογάλους και Ισπανούς κατά τη διάρκεια του 11ου και 12ου αιώνα), το Ισλάμ (π.χ. η πρώτη και η δεύτερη μετανάστευση στα χρόνια του Προφήτη Μωάμεθ) και ο Ιουδαϊσμός (π.χ. μετανάστευση των Εβραίων από την Ανατολική προς τη Δυτική Ευρώπη και στο εξωτερικό, στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερική κατά τη διάρκεια του 19ου αιώνα). Η θρησκεία έχει διαδραματίσει θεμελιώδη ρόλο τόσο στην πρόκληση μαζικών μετακινήσεων πληθυσμών, αλλά και στον τρόπο ζωής και τις συνθήκες διαβίωσης των μεταναστών στην χώρα προορισμού (IFRC, 2012).

Από τον 15ο έως τον 17ο αιώνα, πολλοί Ευρωπαίοι, κυρίως Πορτογάλοι και Ισπανοί, πραγματοποίησαν υπερωκεάνια ταξίδια μετανάστευσης στην Αμερική, την Αφρική, την Ασία και την Ωκεανία, τα οποία οδήγησαν στην ανακάλυψη νέων εδαφών, την επέκταση των εμπορικών σχέσεων και την ανάπτυξη των οικονομιών των δύο χωρών, προέλευσης και προορισμού. Εμπορικοί και στρατηγικοί λόγοι επηρέασαν τη μετανάστευση κατά την περίοδο αυτή, καθώς πολλές ευρωπαϊκές χώρες ανταγωνίζονταν για να αποικίσουν σε στρατηγικές περιφέρειες και εδάφη. Πολλοί από τους εποίκους είχαν ήδη μετακινηθεί από τη μία χώρα στην άλλη εντός της Ευρώπης, κάτι που θα μπορούσε να θεωρηθεί ως μικρής κλίμακας μετανάστευση ή εσωτερική μετανάστευση. Κατάδικοι, στρατιώτες, αγρότες, έμποροι, τεχνίτες, διοικητικοί υπάλληλοι, και ιερείς μετανάστευσαν, υπηρετώντας το αυξανόμενο πεδίο συναλλαγών, εξορυκτικών και γεωργικών επιχειρήσεων. Την ίδια στιγμή, προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι ελλείψεις εργατικού δυναμικού δημιουργήθηκε το εμπόριο των σκλάβων, το οποίο καταργήθηκε αργότερα, στα μέσα του 19ου αιώνα. Ωστόσο, κατά την διάρκεια αυτής της περιόδου, η καταναγκαστική εργασία ήταν ζωτικής σημασίας για την καλλιέργεια γεωργικών προϊόντων, όπως το βαμβάκι, ο καπνός και η ζάχαρη, καθώς και για την εξόρυξη των πολύτιμων μετάλλων. Το

δουλεμπόριο οργανώθηκε σε ένα τριγωνικό μοτίβο. Ναυλωμένα πλοία μετέφεραν τα βιομηχανικά προϊόντα στα «εργοστάσια» ή στα σημεία συναλλαγών κατά μήκος παράκτιων περιοχών, όπου θα έπαιρναν ως αντάλλαγμα τους σκλάβους που είχαν απαχθεί από τοπικούς δουλεμπόρους. Στην συνέχεια, οι σκλάβοι πωλούνταν σε αποικιακούς οικισμούς στη Βόρεια ή Νότια Αμερική. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι πολλοί εκ των σκλάβων έχαναν την ζωή τους κατά τη μεταφορά τους στις “νέες πατρίδες” λόγω των άθλιων συνθηκών που έπρεπε να υπομένουν.

Ένα δεύτερο μεταναστευτικό κύμα εργασίας προήλθε από την Αγγλία, την Ισπανία και την Πορτογαλία προς τον Νέο Κόσμο, δηλαδή τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, τον Καναδά, την Αυστραλία και τη Νότια Αφρική (IFRC, 2012). Στη θεωρία, οι εργαζόμενοι ήταν εργάτες που είχαν αποδεχθεί μια σύμβαση για να εργαστούν για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα στο εξωτερικό. Στην πράξη, η κατάστασή τους δεν ήταν πολύ μακριά από αυτή ενός σκλάβου του προηγούμενου αιώνα. Οι μισθοί ήταν πενιχροί, επιβαλλόταν σκληρή εργασιακή πειθαρχία και το βιοτικό επίπεδο των πληθυσμών αυτών μπορεί να θεωρηθεί ως ιδιαίτερος χαμηλό.

Το επόμενο κύμα μετανάστευσης σημειώθηκε από το 1935 μέχρι μετά το τέλος του Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου ως αποτέλεσμα της επεκτατικής πολιτικής της Γερμανίας του Χίτλερ και της αναγκαστικής εκκένωσης περιοχών, όπου οι άνθρωποι προσπαθώντας να ξεφύγουν από τον πόλεμο, μετεγκαταστάθηκαν σε άλλες χώρες. Η μετανάστευση προς την Ευρώπη αποτελεί μεταπολεμικό φαινόμενο, όπου η από-αποικιοποίηση των περιοχών της Αφρικής και της Λατινικής Αμερικής έφερε στις Ευρωπαϊκές χώρες μεγάλα μεταναστευτικά ρεύματα. Στη συνέχεια, κατά την δεκαετία του 1960, η οικονομική ανασυγκρότηση προσέλκυσε εργάτες στις αναπτυσσόμενες χώρες της Ευρώπης, με αποτέλεσμα το εισαγόμενο εργατικό δυναμικό να αποτελεί το 1/7 του Ευρωπαϊκού πληθυσμού στο νέο τόμο διαμονής (Κασίμη, 2006, σ. 8).

Κατά την μεταπολεμική περίοδο, η μετανάστευση εντός των Ευρωπαϊκών συνόρων, γνωστή και ως νεωτερική μετανάστευση, πραγματοποιήθηκε κυρίως για λόγους οικονομικούς, όπως αυτοί δημιουργήθηκαν λόγω του πολέμου, αλλά και την εκβιομηχάνιση της παραγωγής και της κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης στην Ευρώπη.

Σύμφωνα με τον Zimmermann, η μεταπολεμική μετανάστευση χωρίζεται σε τέσσερις φάσεις:

- ✓ *Φάση 1^η 1945-1955:* Οι πρόσφυγες από τον πόλεμο εκτιμώνται περίπου στα 20 εκατομμύρια ανθρώπους, οι οποίοι μετεγκαθίστανται μαζί με την εισροή εργατών από τα υπερπόντια εδάφη και τις αποικίες στο Βέλγιο, την Γαλλία, τη Μεγάλη Βρετανία, και την Ολλανδία.
- ✓ *Φάση 2^η 1955-1973:* Σημειώνεται σημαντικό ρεύμα εργατικής μετανάστευσης καθώς η Γερμανία καθιέρωσε ένα σύστημα επισκεπτών εργατών με συνθήκες στρατολόγησης με χώρες όπως η Γιουγκοσλαβία, η Ελλάδα, η Ισπανία, η Ιταλία, το Μαρόκο, η Πορτογαλία, η Τυνησία και η Τουρκία. Παράλληλα, οι βόρειοι Ιταλοί μετανάστευσαν στην Ελβετία, ενώ Πορτογάλοι και Ισπανοί μετέβησαν στην Γαλλία. Το καθαρό μεταναστευτικό κύμα από τις χώρες του Νότου προς τις χώρες του Βορρά υπολογίζεται σε 5 εκατομμύρια ανθρώπους.
- ✓ *Φάση 3^η 1974-1988:* Η εργατική στρατολόγηση σταμάτησε λόγω της αύξησης των κοινωνικών εντάσεων και των συνεπειών στις ισχυρές οικονομίες από την πτώση της τιμής του πετρελαίου. Ωστόσο, τα μέλη των οικογενειών των εργατών που είχαν ήδη στρατολογηθεί τα προηγούμενα χρόνια, εξακολούθησαν να μεταναστεύουν και ο ξένος πληθυσμός στις χώρες υποδοχής αυξήθηκε ως αποτέλεσμα υψηλότερων ποσοστών γονιμότητας, αλλά και της εισόδου πολιτικών προσφύγων.
- ✓ *Φάση 4^η 1988-σήμερα:* Η πτώση του σοσιαλισμού, η διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης και της Γιουγκοσλαβίας επέφερε μια μεγάλη μετανάστευση προσφύγων από το πρώην ανατολικό μπλοκ. Το 1992, υπολογίζεται ότι οι πολιτικοί πρόσφυγες ανέρχονταν σε 700,000 άτομα (Zimmermann, 1995, 46-47).

Όλες αυτές οι μετακινήσεις πληθυσμού συμβάλουν στη διαμόρφωση του σύγχρονου κόσμου και είναι οι αιτίες που παράγουν βαθιές και διαρκείς αλλαγές στον τρόπο ζωής, τη γλώσσα και τον πολιτισμό, στις κοινωνικές και οικονομικές δομές, καθώς και αλλαγές στα πολιτικά και διοικητικά συστήματα.

1.2 Εννοιολογικός προσδιορισμός μετανάστευσης

Ο ορισμός της μετανάστευσης είναι ένα ζήτημα εξαρτώμενο από πολλές παραμέτρους. Οι παράμετροι αυτοί έχουν να κάνουν με την πολιτική και ιδεολογική θεώρηση εκείνου που παραθέτει έναν ορισμό αλλά και με κοινωνικές παραμέτρους, οι οποίες μπορούν να προσθέσουν ή να αφαιρέσουν στοιχεία σε κάποιον ορισμό. Η ιστορική ανασκόπηση που προηγήθηκε μας δίνει στοιχεία βάσης για έναν ευρύ ορισμό της μετανάστευσης ως την *«μόνιμη ή προσωρινή μεταβολή του τόπου εγκατάστασης ενός ατόμου, μιας ομάδας ή ενός κοινωνικού συνόλου. Ως συνεχής ροή προσώπων από και προς μια περιοχή η μετανάστευση είναι μια από τις τρεις βασικές δημογραφικές διαδικασίες. Είναι η διαδικασία εκείνη που συνεπάγεται τη μηχανική ή τεχνική ανανέωση και φθορά ενός πληθυσμού.»* (Τσαούσης, 1991, σ. 238). Άλλοι ορισμοί οριοθετούν την μετανάστευση ως *«τη φυσική μετάβαση ατόμων και ομάδων από μια κοινωνία σε κάποια άλλη»* (Eisenstaedt, 1953), ή ως *«κάθε γεωγραφική μετακίνηση μεγάλου αριθμού ατόμων»* (Sauvé, 1969:524), ή ως *«τη μεταφορά ανθρώπινου και εργατικού δυναμικού από μια περιοχή σε μια άλλη»* (Castles and Kasack, 1973:457). Επιπλέον, ως εξωτερική μετανάστευση ορίζεται η μετακίνηση των πληθυσμών με προσπέλαση των συνόρων με σκοπό την αλλαγή του μόνιμου τόπου διαμονής, και είναι ξένης εθνικότητας την στιγμή που εισέρχονται στην χώρα υποδοχής (Tapings et.al., 2000).² Πέρα από τους παραπάνω ορισμούς, λόγοι που τροφοδότησαν στο παρελθόν, αλλά εξακολουθούν και στις μέρες μας να συμβάλλουν στην εκούσια μετανάστευση είναι η ανισότητα στην ανάπτυξη των κρατών, η αθρόα συγκέντρωση πλούτου σε κάποια κράτη και η μεγάλη ανέχεια σε άλλα, οι πολιτικές και κοινωνικές αλλαγές και η κατάρρευση των οικονομικών συστημάτων που οδηγούν σε ανάμικτες δημογραφικές εξελίξεις και προβλήματα στην προσπάθεια ανασυγκρότησης της αγοράς εργασίας (Λαμπριανίδης κ.α., 2011:92).

Λόγω της ύπαρξης διαφορετικών κατηγοριών μεταναστών (νόμιμοι και παράνομοι μετανάστες, αιτούντες άσυλο, πρόσφυγες) πρέπει να γίνει ένας σαφής διαχωρισμός. Αποτελούν έννοιες που, ενώ μπορεί να ταυτίζονται, κατά βάση είναι εντελώς διαφορετικές. Σύμφωνα με το Ινστιτούτο Μεταναστευτικής Πολιτικής (ΙΜΕΠΟ):

² Οι μετανάστες μπορεί να είναι αλλοδαποί ή επαναπατριζόμενοι ομοεθνείς (π.χ. Ελληνοπόντιοι), οι οποίοι θεωρούνται εισερχόμενοι μετανάστες. Το ίδιο ισχύει για τους αλλοδαπούς που απέκτησαν την υπηκοότητα της χώρας υποδοχής μέσω γάμου. Αντιθέτως, τα παιδιά των μεταναστών που γεννιούνται στη χώρα υποδοχής παραμένουν αλλοδαποί, εφόσον διατηρούν την υπηκοότητα της χώρας τους, αλλά δεν είναι εισερχόμενοι μετανάστες.

- ✓ **Οι αιτούντες άσυλο:** είναι άνθρωποι που έχουν καταθέσει αίτηση για άσυλο στη χώρα υποδοχής και αναμένουν την έγκρισή της. Είναι άτομα που εγκατέλειψαν τη χώρα τους λόγω πολιτικών ή ιδεολογικών πεποιθήσεων και που η επιστροφή τους σε αυτές εγκυμονεί κινδύνους για την ακεραιότητά τους εξαιτίας της φυλετικής τους ταυτότητας ή πολιτικών και θρησκευτικών πεποιθήσεων. Σύμφωνα με την νομοθεσία, δεν έχουν το δικαίωμα εργασίας δίχως την έγκριση της σχετικής άδειας.
- ✓ **Πρόσφυγες:** είναι αυτοί που έχουν λάβει πολιτικό άσυλο και τους χορηγείται άδεια αορίστου παραμονής στη χώρα με πλήρη εργασιακά δικαιώματα.
- ✓ **Μετανάστες:** Υπήκοοι κρατών εκτός ΕΕ που έχουν εισέλθει νόμιμα ή παράνομα στην Ελλάδα ή άλλες χώρες της ΕΕ με σκοπό την εγκατάσταση και την ανεύρεση προσωρινής ή μόνιμης εργασίας. Όσον αφορά την Ελλάδα, οι μετανάστες ταξινομούνται σε :
 1. επαναπατρισμένους Έλληνες, παλιννοστούντες, και Έλληνες της διασποράς. Για παράδειγμα, ο αριθμός των Ποντίων που επαναπατρίστηκαν κατά την δεκαετία 1987-1997 υπολογίζεται στους 80.000 ενώ στις αρχές του 1999, ο αριθμός αυτός ανήλθε στις 150.000 άτομα.
 2. Μετανάστες με άδεια εργασίας από άλλες χώρες που αναγκάζονται λόγω δουλειάς να μεταναστεύσουν στη χώρα μας (πχ. στελέχη πολυεθνικών).
 3. Παράνομοι μετανάστες από βαλκανικές χώρες, την πρώην Σοβιετική Ένωση και την Ασία (ΙΜΕΠΟ, 2005, σ.9)

Το European Centre for the Development of Vocational Training (CEDEFOP) προτείνει έναν άλλον διαχωρισμό, που περιλαμβάνει περισσότερο λεπτομερείς τύπους μετανάστευσης:

- ✓ **Μετανάστευση για λόγους εκπαίδευσης:** Αυτός ο τύπος συμπεριλαμβάνεται γιατί τελικά το κίνητρό τους καταλήγει να είναι οικονομικό και περιλαμβάνει τους σπουδαστές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αλλά και αντίστοιχο ακαδημαϊκό προσωπικό που κινούνται προς χώρες με παρόμοια ή ανώτερα επίπεδα εκπαίδευσης σε σχέση με τη χώρα προέλευσής τους.

- ✓ **Μετανάστευση για κατάρτιση:** περιλαμβάνει τους επαγγελματίες εκείνους που περνούν ένα σχετικό διάστημα σε κάποια χώρα προκειμένου να εξοικειωθούν με τις σύγχρονες τεχνολογίες ή άλλα ειδικευμένα προϊόντα.
- ✓ **Μετανάστευση για επαγγελματικούς λόγους:** εδώ περιλαμβάνονται άτομα που μετακινούνται για λόγους απασχόλησης.
- ✓ **Φιλοξενούμενοι εργάτες (contract migration):** το είδος αυτό εμφανίζεται όταν αναγνωρίζεται η ανειδίκευτη ή ημι-ειδικευμένη εργασία για λόγους απασχόλησης σε συγκεκριμένο χρονικό διάστημα.
- ✓ **Μετανάστευση για μόνιμη εγκατάσταση (settlement migration):** ο τύπος αυτός αναφέρεται στα άτομα που πηγαίνουν σε μία χώρα με σκοπό τη μόνιμη κατοικία (CEDEFOP, 2011).

1.3 Θεωρίες μετανάστευσης

Λόγω της πολυπλοκότητας του φαινομένου της μετανάστευσης, πολλοί αναλυτές και θεωρητικοί ασχολήθηκαν με την αντιμετώπισή της μέσα σε ένα πλαίσιο μικροοικονομικής και μακροοικονομικής προσέγγισης.

Η πρώτη θεωρία που επιχείρησε να ερμηνεύσει την μετανάστευση ως μέσον βελτίωσης του βιοτικού επιπέδου έγινε μέσα από την εργασία των Harris και Teodoro (1970), οι οποίοι θεώρησαν ότι η διεθνής μετακίνηση είναι αποτέλεσμα των γεωγραφικών διαφορών στην ζήτηση και την προσφορά εργασίας. Όταν σε υπανάπτυκτες περιοχές παρατηρείται υπερβάλλουσα προσφορά εργασίας, τα ποσοστά ανεργίας είναι υψηλότερα από ότι σε μία περιοχή αναπτυγμένη όπου η ζήτηση εργασίας είναι ισοδύναμη της προσφοράς. Επομένως, η *θεωρία της οικονομικής ανάπτυξης* υποστηρίζει ότι οι πληθυσμοί μετακινούνται ώσπου να εξισωθεί η προσφορά εργασίας με τη ζήτηση ανάμεσα σε διάφορες περιοχές.

Οι *νεοκλασικές θεωρίες* για την αγορά εργασίας και τη μετανάστευση βασίζονται στην μεγιστοποίηση των εισοδημάτων του ατόμου με ορθολογική απόφαση μετανάστευσης στις περιπτώσεις όπου οι μισθοί στην χώρα υποδοχής είναι υψηλότεροι από τους μισθούς της χώρας αποστολής. Οι νεοκλασικοί οικονομολόγοι αντιμετωπίζουν τη μετανάστευση ως μηχανισμό εξισορρόπησης της ανισότητας στην κατανομή οικονομικών ευκαιριών και

θεωρούν ότι τα άτομα θα μετακινηθούν προς την περιοχή όπου τα αναμενόμενα καθαρά οφέλη θα είναι υψηλότερα του κόστους της μετανάστευσης. Με τον τρόπο αυτόν, η επένδυση σε ανθρώπινο κεφάλαιο θα βελτιώνει το επίπεδο τεχνογνωσίας και θα περιορίζει το κόστος της μετανάστευσης (Borjas, 1990).

Η *θεωρία των παγκόσμιων συστημάτων* είναι άλλη μία μακροοικονομική θεωρία που έχει υποστηριχθεί από πολλούς θεωρητικούς (Petras, 1981, Castells, 1989, Morawska, 1990, Sassen, 1991). Σύμφωνα με αυτήν, η μετανάστευση συσχετίζεται ισχυρά και θετικά με την παγκοσμιοποίηση και την δομή της παγκόσμιας αγοράς, η οποία οδηγεί τις πιο αναπτυγμένες οικονομίες στην αναζήτηση φθηνού εργατικού δυναμικού, αλλά και πρώτων υλών από λιγότερο αναπτυγμένες οικονομίες. Η διείσδυση των αγορών στις ξένες οικονομίες δημιουργεί ανθρώπους πρόθυμους για μετανάστευση.

Στο ίδιο πλαίσιο κινείται και η *θεωρία των θεσμών*, σύμφωνα με την οποία, η ίδρυση οργανισμών που υποστηρίζουν και προωθούν την μετανάστευση, στην ουσία δημιουργεί μία επίσημη και ισχυρή ροή μεταναστών με άρση των εμποδίων εισόδου στις χώρες υποδοχής και αύξηση των αδειών παραμονής στο πλαίσιο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (Massey et.al., 1993).

1.4 Αίτια της μετανάστευσης

Ο Ravenstein (1889) ήταν από τους πρώτους μελετητές του φαινομένου της μετανάστευσης ως αποτέλεσμα διαχρονικών παραγόντων, όπως είναι ο υπερπληθυσμός, το δυσμενές νομικό πλαίσιο, η υψηλή φορολογία και το αρνητικό κοινωνικό περιβάλλον, με κυρίαρχο κίνητρο τη βελτίωση της οικονομικής κατάστασης και του βιοτικού επιπέδου (Ravenstein, 1889). Οι λόγοι που ωθούν τους πολίτες να μεταναστεύουν στη σύγχρονη εποχή σχετίζονται τόσο με ευρύτερους οικονομικό-κοινωνικούς παράγοντες, όσο και με τα προσωπικά χαρακτηριστικά των ατόμων που μετακινούνται. Οι διαφορές στα εισοδήματα της χώρας προέλευσης και της χώρας προορισμού αποτελούν το συνηθέστερο κίνητρο για μετανάστευση καθώς οι άνθρωποι προσπαθούν να βελτιώσουν το βιοτικό τους επίπεδο. Όσο μεγαλύτερη είναι διαφορά στους μισθούς της χώρας προέλευσης και της χώρας προορισμού, τόσο αυξάνεται η τάση προς μετανάστευση, ενώ υπάρχει αντίστροφη συσχέτιση ανάμεσα στην απόσταση και στην πιθανότητα ενός ατόμου να μεταναστεύσει

(Schwarz, 1973). Εκτός από τη διαφορά των μισθών ως σημαντικό παράγοντα της μετανάστευσης, υπάρχει και ο παράγοντας χρόνου αναζήτησης εργασίας. Όσο αυξάνεται ο χρόνος αναζήτησης εργασίας στη χώρα προορισμού, τόσο μειώνεται η πιθανότητα για μετανάστευση (Stiglitz, 1974). Σύμφωνα με τον Borjas (1999), συχνά η μετανάστευση είναι περισσότερο διαδεδομένη στους νέους και στα άτομα με υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο. Παράλληλα, η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας επηρεάζει σημαντικά την παραγωγική διάρθρωση των οικονομιών και, ως εκ τούτου, το ύψος και το είδος της μετανάστευσης. Είναι σαφώς ευκολότερο να μεταναστεύσει κανείς σε μία ανοικτή οικονομία που παρέχει προοπτικές εξέλιξης. Για τον λόγο αυτό, μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, οι χώρες της Βόρειας Ευρώπης, όπως η Γαλλία, η Γερμανία, η Μεγάλη Βρετανία, η Ολλανδία, και σε μικρότερο βαθμό το Βέλγιο, δέχτηκαν μεγάλα μεταναστευτικά ρεύματα που σε ορισμένες περιπτώσεις έφταναν στο 10% του συνολικού πληθυσμού της χώρας (Borjas, 1996).

Μεταγενέστερα, τα μεταναστευτικά ρεύματα άρχισαν να μετακινούνται και προς την Νότια Ευρώπη, γεωγραφική περιοχή που, στο παρελθόν, περιελάμβανε «χώρες αποστολής» και που στην σύγχρονη εποχή αποτελείται από «χώρες υποδοχής». Στην περίπτωση της Ελλάδας, παράγοντες που επηρέασαν τη μετανάστευση προς τη χώρα είναι η γεωγραφική θέση, η σχετική αντικειμενική αδυναμία αξιόπιστου ελέγχου των συνόρων λόγω της μορφολογίας του εδάφους (νησιωτική χώρα), και η δομή της ελληνικής οικονομίας που επιτρέπει την παράνομη δραστηριότητα, αλλά είναι παράλληλα και εντάσεως εργασίας. Ταυτόχρονα, οι ανακατατάξεις στο πολιτικό καθεστώς της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, συνέβαλλαν στα μεγάλα μεταναστευτικά ρεύματα προς την Ελλάδα.

1.5 Μεταναστευτικά ρεύματα στην Ελλάδα κατά τον 20ο αιώνα

Όπως είδαμε, η μετανάστευση είναι ένα φαινόμενο που έχει ρίζες από τότε που άρχισαν να σχηματοποιούνται οι πρώτες κοινωνίες και συνεχίζει, με σαφώς διαφορετικά και επικαιροποιημένα κίνητρα, βάσει των συνθηκών της εποχής, έως σήμερα.

Σύμφωνα με το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ), τα σύνορα των κρατών είναι “πορώδη και τελικά διάτρητα”. Επομένως, η λογική ότι κάθε κράτος μπορεί να διαχειριστεί τις μεταναστευτικές ροές στο πλαίσιο προστασίας των συνόρων και με

αύξηση των κατασταλτικών μέτρων είναι παρωχημένες. Η ανθρώπινη φύση διαρκώς αλλάζει τα σύνορα και τα όρια με το άνοιγμα της οικονομίας και του εμπορίου με αποτέλεσμα η κινητικότητα να είναι κεντρικό συστατικό στοιχείο της εγχώριας και παγκόσμιας κοινότητας. Στο πλαίσιο αυτό, απαιτείται συστηματική μελέτη και ενσωμάτωση των πληθυσμών σε τοπικό και υπέρ-τοπικό επίπεδο μέσα από μία ανθρωπιστική αντίληψη που πηγάζει από την έννοια των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, προκειμένου να διαμορφώνονται αποτελεσματικές εθνικές μεταναστευτικές πολιτικές (ΕΚΚΕ, 2012).

1.5.1 Εσωτερική μετανάστευση

Η δεκαετία του '50 χαρακτηρίζεται από την αρχή ενός κύματος έντονης εσωτερικής μετανάστευσης. Είναι η περίοδος που η Ελλάδα εκβιομηχανίζεται και τα πρώτα μεγάλα αστικά κέντρα, Αθήνα και Θεσσαλονίκη, δέχονται μεγάλους αγροτικούς πληθυσμούς. Η δόμηση στον αστικό ιστό επεκτείνεται, συνήθως άναρχα προκειμένου να στεγαστούν οι νέοι κάτοικοι. Το ρεύμα εσωτερικής μετανάστευσης προς τα αστικά κέντρα διαρκεί μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 1970. Ωστόσο, η μετακίνηση του πληθυσμού προς την Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη, οι οποίες συγκέντρωναν το μεγαλύτερο μέρος της βιομηχανίας της χώρας, οδήγησε σε πληθυσμιακή υπερ-συγκέντρωση, χαρακτηριστικό που διατηρείται έως σήμερα (Κυριαζή- Άλλισον, 1998).

Σύμφωνα με το Μεσογειακό Παρατηρητήριο Μετανάστευσης (ΜΠΜ), από τα μισά της δεκαετίας του '70 έως τις αρχές της δεκαετίας του '80 παρατηρείται το δεύτερο, και τελευταίο, κύμα εσωτερικής μετανάστευσης. Είναι η εποχή όπου η κοινοβουλευτική δημοκρατία και η οικονομική αστάθεια της προηγούμενης περιόδου αποκαθίστανται. Τα νέα κοινωνικά πρότυπα που τροφοδοτούνται, σε συνδυασμό με τους παράγοντες που τροφοδότησαν τα ρεύματα του 1950, αναπτύσσουν συνθήκες, οι οποίες κάνουν πιο θελκτικό το αστικό μοντέλο διαβίωσης (ΜΠΜ, 2004).

1.5.2 Εξωτερική μετανάστευση

Η ιστορία της νεοελληνικής μετανάστευσης ξεκινά από τους αρχαίους χρόνους. Για διαφορετικούς λόγους, οι Έλληνες πάντοτε αναζητούσαν καινούργιες πατρίδες με

παραδοσιακούς προορισμούς τον Εύξεινο Πόντο, τα Ανατολικά της μεσογείου, τα νότια της πρώην Σοβιετικής Ένωσης και κάποια κέντρα της Δυτικής Ευρώπης, όπου έγιναν οι πυρήνες μιας ισχυρής και πολυπληθούς διασποράς.

Μετά το τέλος του πολέμου, μεγάλα μεταναστευτικά ρεύματα Ελλήνων κατευθύνονται προς την Ομοσπονδιακή Γερμανία, αλλά και σε μακρινότερους προορισμούς όπως η Αμερική, ο Καναδάς και η Αυστραλία. Η υπερπόντια μετανάστευση υπολογίζεται περίπου στο 34% του συνόλου των Ελλήνων μεταναστών, ενώ το 66% απορροφάται από τις Δυτικοευρωπαϊκές χώρες. Πιο συγκεκριμένα, υπολογίζεται ότι η Αμερική απορρόφησε το 12,9% των μεταναστών, η Αυστραλία το 14,2% και ο Καναδάς το 6,9%. Οικονομικοί και πολιτικοί παράγοντες ήταν τα κύρια κίνητρα των μεταναστεύσεων και συνδέονται με τις συνέπειες του εμφυλίου πολέμου 1946-1949 και της περιόδου 1967-1974 της στρατιωτικής χούντας που ακολούθησε. Οι επίσημες στατιστικές δείχνουν ότι, μεταξύ 1955 και 1973, η Γερμανία απορρόφησε 603.300 Έλληνες μετανάστες, η Αυστραλία 170.700, οι Ηνωμένες Πολιτείες 124.000, και ο Καναδάς 80.200. Η πλειονότητα των μεταναστών προέρχονταν από αγροτικές περιοχές της Ελλάδας, και απορροφήθηκαν στις εθνικές και τις διεθνείς αγορές εργασίας (Kassimis, 2012).

Τα γεγονότα στην παγκόσμια οικονομία, όπως η πετρελαϊκή κρίση του 1973, η εντατικοποίηση της εργασίας, η αντίδραση του εργατικού δυναμικού, η μείωση της παραγωγικότητας και της ζήτησης, και ο κορεσμός των αγορών είχαν σοβαρές επιπτώσεις και στο μείζον θέμα της μαζικής και οργανωμένης μετανάστευσης, κυρίως στην Ευρώπη, με την Γερμανία και την Γαλλία να κλείνουν τα σύνορά τους το 1973 και το 1974, αντίστοιχα. Επιπλέον, δρομολογούνται οικονομικές αλλαγές και ξεκινά η διαδικασία παγκοσμιοποίησης με σκοπό την αναδιάρθρωση και διεθνοποίηση της παραγωγής.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1 : Οι κυριότερες μεταναστευτικές ροές στην Ελλάδα κατά τον 20ό αιώνα

1900-1920	Έντονο μεταναστευτικό ρεύμα προς ΗΠΑ, Καναδά
1920-1955	Φυσιολογική μεταναστευτική κίνηση των Ελλήνων
1955-1959	Νέο μεταναστευτικό ρεύμα Ελλήνων προς άλλες χώρες
1960-1974	Εκρηκτικό ρεύμα των Ελλήνων προς Γερμανία, Αυστραλία και ΗΠΑ
1974-1980	Αρχίζει το μεταναστευτικό ρεύμα προς την Ελλάδα
1981-1988	Παρατηρείται έντονο μεταναστευτικό ρεύμα με τη μορφή της παράνομης απασχόλησης

Πηγή: Σούλης, 1991, σ. 443

Μεταπολεμικά και έως το τέλος της δεκαετίας του 1980 διέμεναν στην Ελλάδα περίπου 120.000 άτομα με άδεια παραμονής και εργασίας σε ποσοστό 25% των ομογενών, ενώ άλλα 34.000 περίπου άτομα ήταν προσκεκλημένοι εργάτες με ειδικά προσόντα, τα οποία δεν διέθεταν οι Έλληνες υπήκοοι ή οι υπήκοοι άλλων κρατών μελών της ΕΕ. Υπολογίζεται ότι από την δεκαετία του 1970 έως το τέλος της δεκαετίας του 1980, περίπου 30.000 παράνομοι οικονομικοί μετανάστες εισήλθαν στην χώρα ως τουρίστες και παρέμειναν για να εργαστούν χωρίς άδεια εργασίας. (Φακιολάς, 2005, σ.35). Ο παραπάνω πίνακας παρουσιάζει συνοπτικά τα μεταναστευτικά ρεύματα των Ελλήνων από το 1900 μέχρι το 1988.

1.5.3 Εισερχόμενα μεταναστευτικά ρεύματα

Το πρώτο κύμα μεταναστών προς την Ελλάδα συμπίπτει με την Μικρασιατική Καταστροφή το 1922, όπου περίπου 1.200.000 Έλληνες εξαναγκάστηκαν σε μετανάστευση προς την Ελλάδα υπό άθλιες συνθήκες με την ελπίδα να αφομοιωθούν και να βρουν στέγη στην κοντινή πατρίδα. Ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του 1970 η Ελλάδα είχε αρχίσει να δέχεται μετανάστες από τη Αφρική και την Ασία στο πλαίσιο της αναζήτησης φθηνού εργατικού δυναμικού. Η πτώση της δικτατορίας το 1974, ευνοεί την επιστροφή των πολιτικών προσφύγων, ενώ οι εντατικοποίηση των περιορισμών των μεταναστευτικών πολιτικών των ΗΠΑ και της Αυστραλίας εντείνουν την επιστροφή αρκετών οικονομικών μεταναστών στην Ελλάδα.

Το 1989 η πτώση του υπαρκτού σοσιαλισμού στα πρώην κομμουνιστικά κράτη της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης οδηγεί σε μαζικό επαναπατρισμό των Ελλήνων ομογενών αλλά και στην μετανάστευση ατόμων από την πρώην Σοβιετική Ένωση και τα Βαλκάνια. Υπολογίζεται ότι από τις αρχές του 1990 δέχθηκε 250.000 ομογενείς και 800.000 λαθρομετανάστες, με το 67% των μεταναστών να προέρχονται από την Αλβανία, το 6% από τη Βουλγαρία και το 4% από τη Ρουμανία, ενώ το υπόλοιπο 23% ήταν από τις υπόλοιπες χώρες του πρώην Ανατολικού μπλοκ ή και άλλες ηπείρους (Φακιολάς, 2005, σ. 36).

Η γεωγραφική θέση της Ελλάδας σε συνδυασμό με την μορφολογία του εδάφους της που καθιστά δύσκολη την φύλαξη των συνόρων, κατέστησε την Ελλάδα χώρα υποδοχής μεταναστών, όπως ακριβώς συνέβη και στις υπόλοιπες χώρες του Ευρωπαϊκού νότου. Από τη δεκαετία του 2000 έως σήμερα, ένα νέο κύμα εισερχόμενης μετανάστευσης παρατηρείται ατόμων από το Αφγανιστάν, την Ινδία, το Ιράκ, το Μπαγκλαντές και το Πακιστάν. Υπολογίζεται ότι από το 2000 έως το 2010 εισήλθαν στην Ελλάδα περίπου 128.000 μετανάστες (Ζωγραφάκης κ.α., 2014).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥΣ ΚΑΤΑ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ

Στο παρόν κεφάλαιο εξετάζεται η κατανομή των μεταναστών που εγκαταστάθηκαν στην χώρα μας ένα έτος και 5 έτη πριν την απογραφή κατά βιολογική κατηγορία.

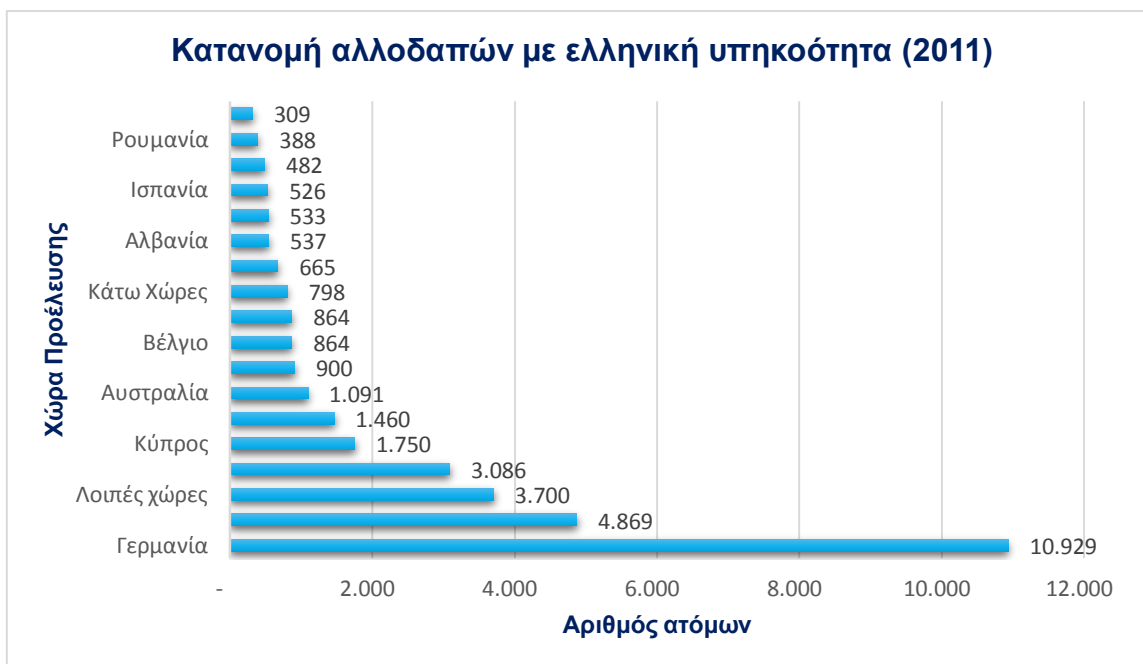
2.1 Βασικά χαρακτηριστικά μεταναστών

Παρόλο που οι μετανάστες προέρχονται από μεγάλο αριθμό χωρών όλων των ηπείρων, η μετανάστευση προς τη χώρα μας γίνεται στο μεγαλύτερο ποσοστό της από τρίτες χώρες, εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης, με το μεγαλύτερο ποσοστό μεταναστών να προέρχεται από την Αλβανία. Υπολογίζεται ότι στο σύνολο των 45.803 αλλοδαπών με ξένη υπηκοότητα που διαμένουν στην Ελλάδα και καταγράφηκαν το 2011, το 22,2% προέρχεται από την Αλβανία (10.165 άτομα), το 16,1% από τη Βουλγαρία (7.379 άτομα) και το 7,4% από τη Ρουμανία (3.392 άτομα), ενώ το Πακιστάν και το Αφγανιστάν αντιπροσωπεύουν το 6,4% (2.944 άτομα) και 6,3% (2.865 άτομα), αντίστοιχα (Διάγραμμα 1).

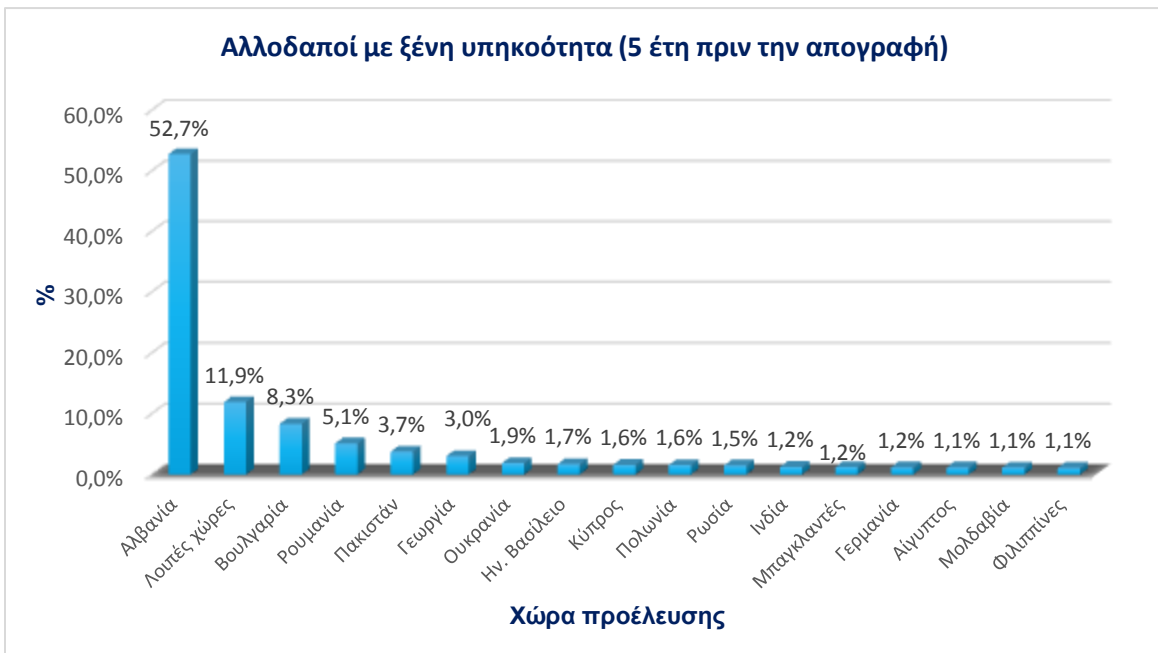
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1: Κατανομή αλλοδαπών με ξένη υπηκοότητα (2011)

Στο σύνολο των 33.751 αλλοδαπών με ελληνική υπηκοότητα που διαμένουν στην Ελλάδα και καταγράφηκαν το 2011, το 32,4% προέρχεται από την Γερμανία (10.929 άτομα), το 14,4% από το Ηνωμένο Βασίλειο (4.869 άτομα) και το 9,1% από τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής (3.086 άτομα), ενώ η Κύπρος και η Ιταλία αντιπροσωπεύουν το 5,2% (1.750 άτομα) και 4,3% (1.460 άτομα), αντίστοιχα (Διάγραμμα 2).

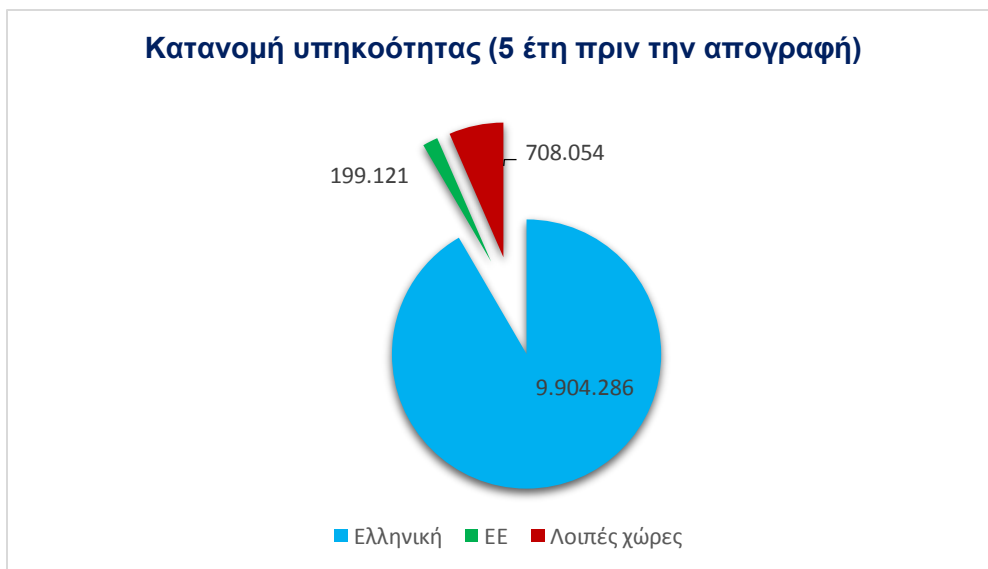

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2: Κατανομή αλλοδαπών με ελληνική υπηκοότητα (2011)

Κατά την τελευταία πενταετία πριν την απογραφή του 2011, υπολογίζεται ότι ο μόνιμος πληθυσμός αλλοδαπών της χώρας ανέρχεται σε 912.000, εκ των οποίων το 52,7% (480.851 άτομα) προέρχεται από την Αλβανία, ενώ ακολουθούν η Βουλγαρία 8,3% (75.917 άτομα), η Ρουμανία 5,1% (46.524 άτομα), ενώ το Πακιστάν και η Γεωργία αντιπροσωπεύουν το 3,7% (34.178 άτομα) και 3,0% (27.407 άτομα), αντίστοιχα (Διάγραμμα 3).

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3: Αλλοδαποί με ξένη υπηκοότητα (5 έτη πριν την απογραφή)

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4: Κατανομή υπηκοότητας (5 έτη πριν την απογραφή)

Κατά την τελευταία πενταετία πριν την απογραφή υπολογίζεται ότι σε σύνολο 10.816.286 μονίμων κατοίκων της χώρας, 9.904.286 άτομα έχουν ελληνική υπηκοότητα, 199.121 άτομα έχουν υπηκοότητα άλλων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 708.054 άτομα

έχουν υπηκοότητα λοιπών χωρών και 4.825 άτομα είναι χωρίς υπηκοότητα ή έχουν αδιευκρίνιστη υπηκοότητα (Διάγραμμα 4).

2.2 Κατανομή μεταναστών κατά ηλικία

Σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ, από το σύνολο των 79.554 ατόμων που εγκαταστάθηκαν στην χώρα μας κατά το τελευταίο έτος πριν την απογραφή, το πλήθος των μεταναστών καταγράφεται ανά ηλικιακή ομάδα σε ομάδες παιδιών από 0 έως 9 ετών, εφήβων από 10 έως 19 ετών, ενηλίκων από 20 έως 29 ετών, 30 έως 39 ετών, 40 έως 49 ετών, 50 έως 59 ετών, 60 έως 69 ετών και άνω των 70 ετών. Από τις ομάδες αυτές, η πλέον πολυάριθμη είναι οι ενήλικες από 20 έως 29 ετών, με ποσοστό 30,2% (24.000 άτομα), ενώ ακολουθεί η ηλικιακή ομάδα 30 έως 39 ετών με ποσοστό 18,1% (14.426 άτομα) (Πίνακας 2).

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: Μεταναστευτικός πληθυσμός ανά ηλικιακή ομάδα

Οι μετανάστες κατά ηλικιακή ομάδα	Άτομα	%
0-9	7.914	9,9%
10-19	7.456	9,4%
20-29	24.000	30,2%
30-39	14.426	18,1%
40-49	8.184	10,3%
50-59	6.275	7,9%
60-69	6.692	8,4%
70+	4.607	5,8%
ΣΥΝΟΛΟ	79.554	100,0%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Μετανάστευση 2011

Παρατηρούμε ότι οι ενήλικες από 20 έως 39 ετών αποτελούν το 48,3% του συνόλου των μεταναστών που εγκαταστάθηκαν στην χώρα μας ένα έτος πριν την απογραφή, δηλαδή 38.426 άτομα, ενώ η επόμενη πολυάριθμη ηλικιακή ομάδα είναι τα άτομα μεταξύ 40 και 49 ετών, τα οποία αποτελούν το 10,3% του συνόλου των μεταναστών προς την χώρα ένα έτος πριν την απογραφή, δηλαδή 8.184 άτομα. Οι υπόλοιπες ηλικιακές ομάδες κυμαίνονται από 5,8% (70+) μέχρι 9,9% (0-9). Ωστόσο, είναι αξιοσημείωτο ότι στην πλειοψηφία τους οι μετανάστες είναι νέοι σε ηλικία και ακολουθούν και οι επόμενες

γενιές σε αυξημένα ποσοστά, δηλαδή η δεύτερη γενιά μεταναστών που εγκαθίστανται στην χώρα μας.

Αναφορικά με την τελευταία πενταετία πριν την απογραφή, το σύνολο των εγκατασταθέντων αλλοδαπών στην χώρα είναι 329.556 άτομα, από τους οποίους οι 128.434 είχαν ελληνική υπηκοότητα και οι 201.122 άλλη. Σύμφωνα με τον Πίνακα 3, η πιο πολυάριθμη ηλικιακή ομάδα είναι οι ενήλικες από 20 έως 29 ετών, οι οποίοι αποτελούν το 31,0% του συνόλου των μεταναστών στην χώρα μας την τελευταία πενταετία πριν την απογραφή, ενώ ακολουθεί η ηλικιακή ομάδα 30 έως 39 ετών με ποσοστό 22,8%.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3: Μεταναστευτικός πληθυσμός ανά ηλικιακή ομάδα (5 έτη πριν την απογραφή)

Οι μετανάστες κατά ηλικιακή ομάδα	Άτομα	%
0-9	26.894	8,2%
10-19	32.800	10,0%
20-29	102.136	31,0%
30-39	75.199	22,8%
40-49	37.653	11,4%
50-59	23.990	7,3%
60-69	19.695	6,0%
70+	11.189	3,4%
ΣΥΝΟΛΟ	329.556	100,0%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Μετανάστευση 2011

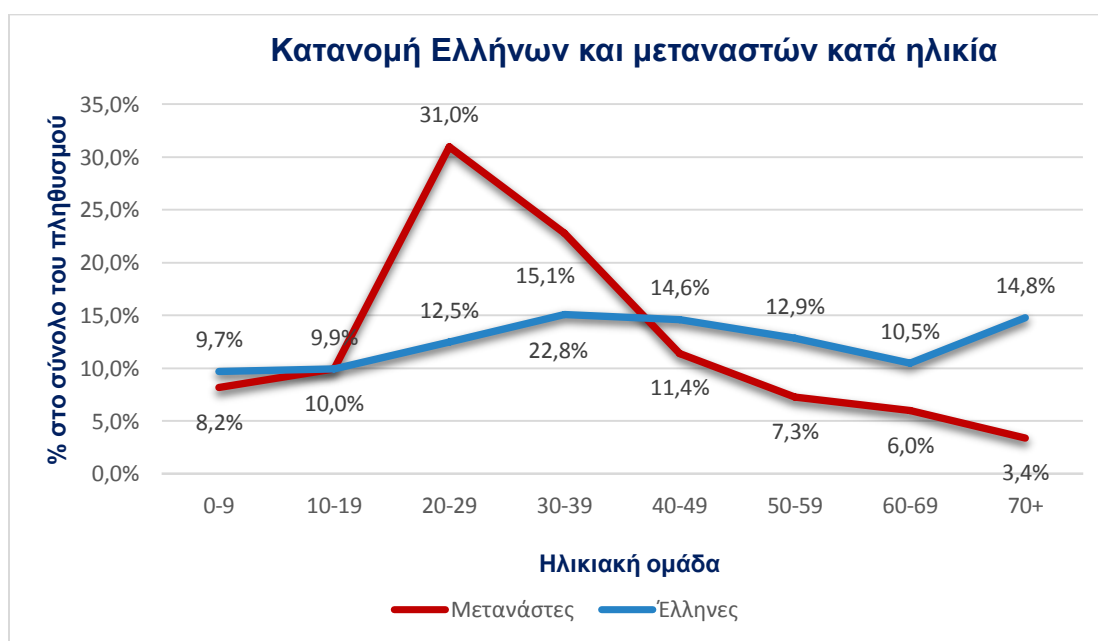
Παρατηρούμε ότι οι ενήλικες από 20 έως 39 ετών αποτελούν 53,8% του συνόλου των ατόμων που έχουν μεταναστεύσει προς την χώρα την τελευταία πενταετία πριν την απογραφή, δηλαδή 177.335 άτομα. Η επόμενη πολυάριθμη ηλικιακή ομάδα είναι τα άτομα μεταξύ 40 και 49 ετών, τα οποία αποτελούν το 11,3% του συνόλου των μεταναστών προς την χώρα την τελευταία πενταετία πριν την απογραφή, δηλαδή 37.653 άτομα. Οι υπόλοιπες ηλικιακές ομάδες κυμαίνονται από 3,4% (70+) μέχρι 10,0% (10-19). Και εδώ παρατηρούμε ότι οι μετανάστες στην πλειοψηφία τους είναι νέοι σε ηλικία και ακολουθούν και οι επόμενες γενιές σε αυξημένα ποσοστά, δηλαδή η δεύτερη γενιά μεταναστών που εγκαθίστανται στην χώρα μας. Αντιθέτως, το ποσοστό που υπερβαίνει τα 50 έτη είναι 7,9% στο σύνολο των μεταναστών προς την χώρα μας ένα έτος πριν την απογραφή και 7,3% στο σύνολο των μεταναστών προς την χώρα μας την τελευταία πενταετία πριν την απογραφή.

Σε σύγκριση με τον ελληνικό πληθυσμό ένα έτος πριν την απογραφή, τα ποσοστά εμφανίζονται αντιστρόφως ανάλογα (Πίνακας 4).

ΠΙΝΑΚΑΣ 4: Ελληνικός πληθυσμός ανά ηλικιακή ομάδα

Ηλικιακή ομάδα	Μετανάστες	Έλληνες
0-9	8,2%	9,7%
10-19	10,0%	9,9%
20-29	31,0%	12,5%
30-39	22,8%	15,1%
40-49	11,4%	14,6%
50-59	7,3%	12,9%
60-69	6,0%	10,5%
70+	3,4%	14,8%
ΣΥΝΟΛΟ	100,0%	100,0%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή Πληθυσμού 2011 και Μετανάστευση 2011

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5: Κατανομή Ελλήνων και μεταναστών κατά ηλικία

Στους Έλληνες, οι μεγαλύτερες ηλικιακές ομάδες είναι μεταξύ 30 και 59 ετών σε συνολικό ποσοστό 42,6%, ενώ μεγάλο ποσοστό 14,8% έχει και η ηλικιακή ομάδα 70+. Αντιθέτως, στο σύνολο των μεταναστών προς την χώρα μας ένα έτος πριν την απογραφή,

οι μεγαλύτερες ηλικιακές ομάδες είναι μεταξύ 10 και 39 ετών σε συνολικό ποσοστό 63,8%. Χαρακτηριστικές είναι οι καμπύλες σύγκρισης της ηλικιακής σύνθεσης Ελλήνων και μεταναστών, οι οποίες αποτυπώνουν τη γήρανση του ελληνικού πληθυσμού και την ανάλογη ανάπτυξη του μεταναστευτικού πληθυσμού, καθώς στις ηλικίες 20-29 έτη, ο μεταναστευτικός πληθυσμός έχει μέγιστη τιμή 31,0% έναντι 12,5% του ελληνικού πληθυσμού (Διάγραμμα 5).

2.3 Κατανομή μεταναστών κατά φύλο

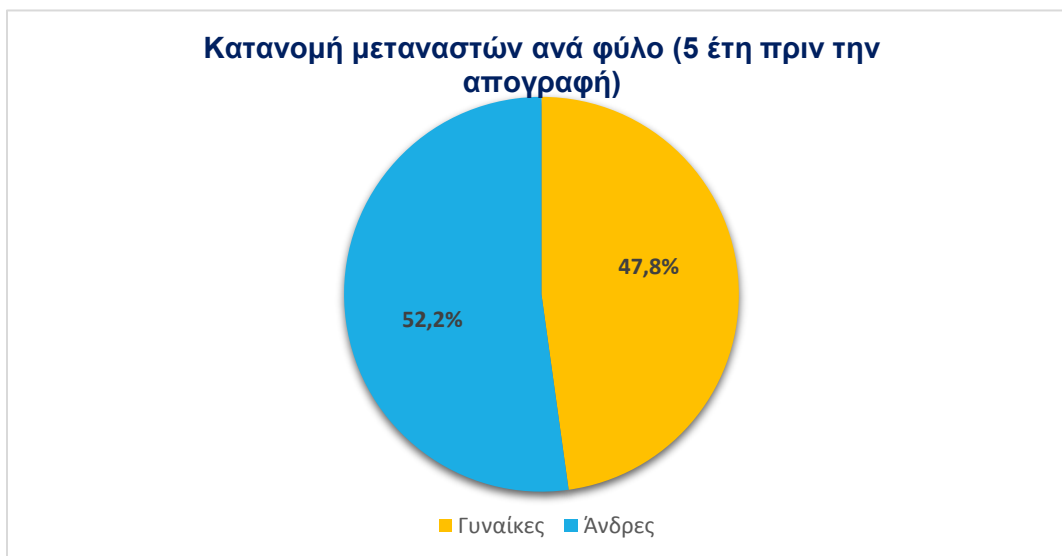
Σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ, από το σύνολο των 79.554 ατόμων που εγκαταστάθηκαν στην χώρα μας κατά το τελευταίο έτος πριν την απογραφή, το 54,5% του μεταναστευτικού πληθυσμού, δηλαδή 43.431 άτομα είναι άνδρες, και το υπόλοιπο 45,5% του μεταναστευτικού πληθυσμού, δηλαδή 36.213 άτομα είναι γυναίκες (Διάγραμμα 6).

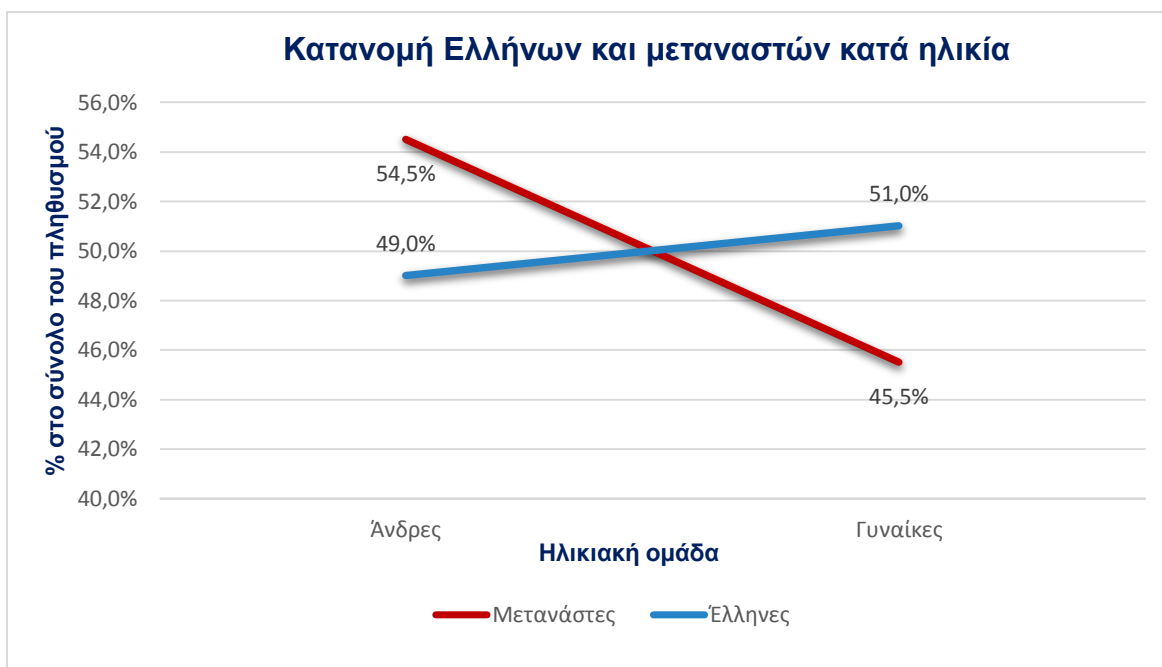
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 6 : Κατανομή μεταναστών ανά φύλο

Αναφορικά με την τελευταία πενταετία πριν την απογραφή, το σύνολο των εγκατασταθέντων αλλοδαπών στην χώρα είναι 329.556 άτομα, από τους οποίους το 52,2% του μεταναστευτικού πληθυσμού, δηλαδή 172.055 άτομα είναι άνδρες, και το υπόλοιπο

47,8% του μεταναστευτικού πληθυσμού, δηλαδή 157.501 άτομα ήταν γυναίκες (Διάγραμμα 7).

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 7 : Κατανομή μεταναστών ανά φύλο (5 έτη πριν την απογραφή)

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 8 : Κατανομή Ελλήνων και μεταναστών ανά φύλο

Συγκρίνοντας τον ελληνικό πληθυσμό ένα έτος πριν την απογραφή, από το σύνολο 10.816.286 ατόμων, το 49,0%, δηλαδή 5.303.223 είναι άνδρες και το 51,0% δηλαδή

5.513.063 είναι γυναίκες. Παρατηρούμε ότι τα ποσοστά στον ελληνικό πληθυσμό είναι αντιστρόφως ανάλογα σε σύγκριση με τον μεταναστευτικό πληθυσμό, γεγονός που αποτυπώνεται και στις καμπύλες κατανομής ανά φύλο (Διάγραμμα 8).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΙΤΙΑ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ

Στο παρόν κεφάλαιο εξετάζεται η κατανομή των μεταναστών που εγκαταστάθηκαν στην χώρα μας ένα έτος πριν την απογραφή και πέντε (5) έτη πριν την απογραφή ανά λόγο μετανάστευσης. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, οι κυριότεροι λόγοι μετανάστευσης είναι η εργασία, ο επαναπατρισμός/ παλιννόστηση, και η επανένωση της οικογένειας, ενώ άλλοι λόγοι περιλαμβάνουν σπουδές, αναζήτηση ασύλου ή πρόσφυγας.

Σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ, από το σύνολο των 79.554 ατόμων που εγκαταστάθηκαν στην χώρα μας κατά το τελευταίο έτος πριν την απογραφή, το 42,4% (33.751 άτομα) είχαν ελληνική υπηκοότητα και το 57,6% (45.803 άτομα) άλλη. Το μεγαλύτερο ποσοστό, 36,7% των εγκατασταθέντων στη χώρα μας με ελληνική υπηκοότητα ένα έτος πριν την απογραφή δήλωσε ως λόγο εγκατάστασης τον επαναπατρισμό/ παλιννόστηση και ως δεύτερο σοβαρότερο λόγο την επανένωση της οικογένειας σε ποσοστό 16,6% (Πίνακας 5).

ΠΙΝΑΚΑΣ 5: Εγκατασταθέντες με ελληνική υπηκοότητα, κατά ομάδες ηλικιών και λόγο εγκατάστασης

Ηλικιακή ομάδα	Άτομα	Εργασία	Επαναπατρισμός / Παλιννόστηση	Επανένωση οικογένειας	Σπουδές	Άλλος λόγος	Δεν δήλωσαν
0-9	2.254	0	494	514	16	191	1.039
10-19	2.025	59	605	387	373	208	393
20-29	8.736	1.432	2.588	1.464	1.227	884	1.141
30-39	5.829	1.400	1.922	1.044	239	569	655
40-49	3.475	892	1.218	615	29	359	362
50-59	3.117	467	1.327	476	1	458	388
60-69	4.675	192	2.372	589	0	918	604
70+	3.640	4	1.852	518	0	789	477
ΣΥΝΟΛΟ	33.751	4.446	12.378	5.607	1.885	4.376	5.059
Ποσοστά	100,0%	13,2%	36,7%	16,6%	5,6%	13,0%	15,0%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Μετανάστευση 2011

Παρατηρούμε ότι ο επαναπατρισμός/ παλιννόστηση και η επανένωση της οικογένειας ανέρχονται σε ένα συνολικό ποσοστό 53,3% (17.985 άτομα), ενώ το 13,2% (4.446 άτομα) εγκαταστάθηκε στην χώρα μας για εργασία. Τέλος, ένα 13,0% (4.376 άτομα) εγκαταστάθηκε για άλλον λόγο, ενώ ένα 15,0% (5.059 άτομα) δεν δήλωσε λόγο εγκατάστασης.

Από το σύνολο 45.803 ατόμων με ξένη υπηκοότητα που εγκαταστάθηκε στην χώρα μας κατά το τελευταίο έτος πριν την απογραφή, το μεγαλύτερο ποσοστό, 36,7%, δήλωσε ως λόγο εγκατάστασης την εργασία, ενώ το 17,1% δήλωσε ως δεύτερο σοβαρότερο λόγο την επανένωση της οικογένειας (Πίνακας 6).

ΠΙΝΑΚΑΣ 6: Εγκατασταθέντες με ξένη υπηκοότητα, κατά ομάδες ηλικιών και λόγο εγκατάστασης

Ηλικιακή ομάδα	Άτομα	Εργασία	Επανένωση οικογένειας	Σπουδές	Άσυλο	Προσφυγας	Άλλος λόγος	Δεν δήλωσαν
0-9	5.660	0	2.117	14	532	90	326	2.581
10-19	5.431	1.311	1.474	807	458	151	228	1.002
20-29	15.264	7.279	1.781	1.299	807	409	633	3.056
30-39	8.597	4.779	858	88	399	169	458	1.846
40-49	4.709	2.940	441	23	128	64	306	807
50-59	3.158	1.554	347	0	42	33	497	685
60-69	2.017	391	376	0	15	11	645	579
70+	967	10	420	0	4	17	315	201
ΣΥΝΟΛΟ	45.803	18.264	7.814	2.231	2.385	944	3.408	10.757
Ποσοστά	100,0%	39,9%	17,1%	4,9%	5,2%	2,1%	7,4%	23,5%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Μετανάστευση 2011

Παρατηρούμε ότι η εργασία και η επανένωση της οικογένειας αποτελούν ένα συνολικό ποσοστό 57,0% (26.028 άτομα), ενώ το 23,5% (10.757 άτομα) δεν δήλωσε λόγο εγκατάστασης. Πολύ μικρά ποσοστά παρατηρούνται στις κατηγορίες σπουδές (4,9%), άσυλο (5,2%) και πρόσφυγας (2,1%), ενώ το 7,4% (3.408 άτομα) εγκαταστάθηκε στην χώρα μας για άλλον λόγο.

Αναφορικά με την τελευταία πενταετία πριν την απογραφή, το σύνολο των εγκατασταθέντων αλλοδαπών στην χώρα είναι 329.556 άτομα, από τους οποίους το 39%

(128.434 άτομα) έχουν ελληνική υπηκοότητα και το 61,0% (201.122 άτομα) άλλη. Το μεγαλύτερο ποσοστό, 38,9%, των εγκατασταθέντων κατά τη συγκεκριμένη πενταετία, με ελληνική υπηκοότητα, δήλωσε ως λόγο εγκατάστασης τον επαναπατρισμό/ παλιννόστηση, ενώ το 14,5% την εργασία (Πίνακας 7).

ΠΙΝΑΚΑΣ 7 Εγκατασταθέντες με ελληνική υπηκοότητα, κατά ομάδες ηλικιών και λόγο εγκατάστασης (5 έτη πριν την απογραφή)

Ηλικιακή ομάδα	Άτομα	Εργασία	Επαναπατρισμός / Παλιννόστηση	Επανένωση οικογένειας	Σπουδές	Άλλος λόγος	Δεν δήλωσαν
0-9	8.154	0	2.390	1.990	32	527	3.215
10-19	9.491	152	3.164	1.800	820	559	2.996
20-29	31.078	5.298	9.371	4.397	4.578	2.290	5.144
30-39	30.884	6.902	11.062	4.128	1.304	1.966	5.522
40-49	16.219	3.776	6.042	1.956	144	916	3.385
50-59	10.571	1.758	4.933	1.486	10	896	1.488
60-69	13.465	620	7.849	1.505	0	1.550	1.941
70+	8.572	60	5154	1.205	0	1.094	1.059
ΣΥΝΟΛΟ	128.434	18.566	49.965	18.467	6.888	9.798	24.750
Ποσοστά	100,0%	14,5%	38,9%	14,4%	5,4%	7,6%	19,3%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Μετανάστευση 2011

Παρατηρούμε ότι ο επαναπατρισμός/ παλιννόστηση, η εργασία και η επανένωση της οικογένειας ανέρχονται σε ένα συνολικό ποσοστό 67,7% (86.998 άτομα), ενώ το 7,6% (9.798 άτομα) εγκαταστάθηκε στην χώρα μας για άλλον λόγο. Τέλος, το 5,4% (6.888 άτομα) εγκαταστάθηκε για σπουδές, ενώ ένα 19,3% (24,750 άτομα) δεν δήλωσε λόγο εγκατάστασης.

Από το σύνολο 201.122 ατόμων με ξένη υπηκοότητα που εγκαταστάθηκε στην χώρα μας τελευταία πενταετία πριν την απογραφή, το μεγαλύτερο ποσοστό, 43,1%, δήλωσε ως λόγο εγκατάστασης την εργασία, ενώ το 18,0% δήλωσε ως δεύτερο σοβαρότερο λόγο την επανένωση της οικογένειας (Πίνακας 8).

ΠΙΝΑΚΑΣ 8 Εγκατασταθέντες στην Ελλάδα με ξένη υπηκοότητα, κατά ομάδες ηλικιών και λόγο εγκατάστασης (5 έτη πριν την απογραφή)

Ηλικιακή ομάδα	Άτομα	Εργασία	Επανάγωση οικογένειας	Σπουδές	Άσυλο	Προσφυγας	Άλλος λόγος	Δεν δήλωσαν
0-9	18.740	0	8.427	49	602	264	956	8.442
10-19	23.309	3.341	9.339	1.742	667	424	885	6.911
20-29	71.058	37.062	8.407	5.387	1.731	1.212	2.050	15.209
30-39	44.315	25.186	4.549	324	842	597	1.833	10.984
40-49	21.434	13.238	2.013	72	258	252	984	4.617
50-59	13.419	6.168	1.183	5	91	120	1.407	4.445
60-69	6.230	1.446	1.065	0	40	44	1.795	1.840
70+	2.617	143	1.187	0	8	44	693	542
ΣΥΝΟΛΟ	201.122	86.584	36.170	7.579	4.239	2.957	10.603	52.990
Ποσοστά	100,0%	43,1%	18,0%	3,8%	2,1%	1,5%	5,3%	26,3%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Μετανάστευση 2011

Παρατηρούμε, ότι η εργασία και η επανάγωση της οικογένειας αποτελούν ένα συνολικό ποσοστό 61,1% (122.754 άτομα), ενώ το 26,3% (52.990 άτομα) δεν δήλωσε λόγο εγκατάστασης. Πολύ μικρά ποσοστά παρατηρούνται στις κατηγορίες σπουδές (3,8%), άσυλο (2,1%) και πρόσφυγας (1,5%), ενώ το 5,3% (10.603 άτομα) εγκαταστάθηκε στην χώρα μας για άλλον λόγο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΑΝΑ ΧΩΡΑ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ

Στο παρόν κεφάλαιο εξετάζεται η κατανομή των μεταναστών που εγκαταστάθηκαν στην χώρα μας ένα έτος πριν την απογραφή και 5 έτη πριν την απογραφή ανά χώρα προέλευσης.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, από το σύνολο των 79.554 ατόμων που εγκαταστάθηκαν στην χώρα μας κατά το τελευταίο έτος πριν την απογραφή, το 54,0% (42.992 άτομα) προέρχονται από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Πίνακας 9).

ΠΙΝΑΚΑΣ 9: Μεταναστευτικός πληθυσμός προερχόμενος από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ευρισκόμενος στην Ελλάδα 1 έτος πριν την απογραφή του 2011

Ηλικιακή ομάδα	Σύνολο	Βουλγαρία	Ρουμανία	Ην. Βασίλειο	Κύπρος	Πολωνία	Γερμανία	Λοιπές Χώρες
Σύνολο	42.992	7.912	3.780	6.246	3.435	499	12.274	8.846
0-9	3.300	825	473	260	233	67	771	671
10-19	3.546	727	385	231	973	29	776	425
20-29	12.219	1.850	1.230	3.199	1.338	184	1.249	3.169
30-39	7.802	1.777	929	1.300	412	80	1.487	1.817
40-49	4.838	1.517	415	383	266	46	1.389	822
50-59	4.017	874	261	414	122	53	1.528	765
60-69	4.651	279	66	332	46	32	3.163	733
70+	2.619	63	21	127	45	8	1.911	444
Ποσοστά	100,0%	18,4%	8,8%	14,5%	8,0%	1,2%	28,5%	20,6%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή Πληθυσμού 2011

Από το σύνολο των 42.992 ατόμων που προέρχονται από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το 28,5% (12.274 άτομα) προέρχεται από την Γερμανία, το 18,4% (7.912 άτομα) προέρχεται από την Βουλγαρία και το 14,5% (6.246 άτομα) προέρχεται από το Ηνωμένο Βασίλειο. Επιπλέον, το 20,6% (8.846 άτομα) προέρχεται από διάφορες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ το 8,8% (3.780 άτομα) προέρχεται από την Ρουμανία, το 8,0% (3.435 άτομα) από την Κύπρο και το 1,2% (499 άτομα) από την Πολωνία.

Από το σύνολο των 79.554 ατόμων που εγκαταστάθηκαν στην χώρα μας κατά το τελευταίο έτος πριν την απογραφή, το 17,3% (13.780 άτομα) προέρχονται από χώρες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης (Πίνακας 10).

ΠΙΝΑΚΑΣ 10: Μεταναστευτικός πληθυσμός προερχόμενος από χώρες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης ευρισκόμενος στην Ελλάδα 1 έτος πριν την απογραφή του 2011

Ηλικιακή ομάδα	Σύνολο	Αλβανία	Ουκρανία	Ρωσία	Μολδαβία	Λοιπές Χώρες
Σύνολο	13.780	10.702	482	847	228	1.521
0-9	2.710	2.414	55	121	24	96
10-19	1.768	1.520	53	53	45	97
20-29	4.349	3.472	155	263	80	379
30-39	2.079	1.454	85	155	39	346
40-49	1.146	780	63	102	15	186
50-59	714	430	37	81	13	153
60-69	642	391	23	45	10	173
70+	372	241	11	27	2	91
Ποσοστά	100,0%	77,7%	3,5%	6,1%	1,7%	11,0%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή Πληθυσμού 2011

Παρατηρούμε ότι από το σύνολο των 13.780 ατόμων που προέρχονται από χώρες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης, το 77,7% (10.702 άτομα) προέρχεται από την Αλβανία και το 6,1% (847 άτομα) προέρχεται από την Ρωσία, ενώ πολύ μικρά ποσοστά παρουσιάζουν οι μετανάστες από την Ουκρανία (3,5%) και την Μολδαβία (1,7%). Το υπόλοιπο 11,0% προέρχεται από διάφορες χώρες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Από το σύνολο των 79.554 ατόμων που εγκαταστάθηκαν στην χώρα μας κατά το τελευταίο έτος πριν την απογραφή, το 15,1% (12.017 άτομα) προέρχονται από χώρες Ασίας (Πίνακας 11).

ΠΙΝΑΚΑΣ 11: Μεταναστευτικός πληθυσμός προερχόμενος από χώρες της Ασίας ευρισκόμενος στην Ελλάδα 1 έτος πριν την απογραφή του 2011

Ηλικιακή ομάδα	Σύνολο	Πακιστάν	Γεωργία	Ινδία	Μπαγκλαντές	Φιλιππίνες	Λοιπές Χώρες
Σύνολο	12.017	2.989	987	696	820	261	6.264
0-9	1.337	107	102	121	29	13	965
10-19	1.578	399	110	70	43	16	940
20-29	4.721	1.539	258	248	482	84	2.110
30-39	2.592	685	183	196	188	83	1.257

40-49	985	181	145	37	57	38	527
50-59	499	51	129	19	17	19	264
60-69	187	15	35	3	3	6	125
70+	118	12	25	2	1	2	76
Ποσοστά	100,0%	24,9%	8,2%	5,8%	6,8%	2,2%	52,1%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή Πληθυσμού 2011

Παρατηρούμε ότι από το σύνολο των 12.017 ατόμων που προέρχονται από χώρες της Ασίας, το 24,9% (2.989 άτομα) προέρχεται από το Πακιστάν, το 8,2% (987 άτομα) από την Γεωργία και το 6,8% (820 άτομα) από το Μπαγκλαντές. Επιπλέον, το 5,8% (696 άτομα) προέρχεται από την Ινδία και το 2,2% (261 άτομα) από τις Φιλιππίνες, ενώ το υπόλοιπο 52,1% προέρχεται από διάφορες χώρες της Ασίας.

Από το σύνολο των 79.554 ατόμων που εγκαταστάθηκαν στην χώρα μας κατά το τελευταίο έτος πριν την απογραφή, το 5,2% (4.159 άτομα) προέρχονται από χώρες της Αφρικής (Πίνακας 12).

ΠΙΝΑΚΑΣ 12: Μεταναστευτικός πληθυσμός προερχόμενος από χώρες της Αφρικής ευρισκόμενος στην Ελλάδα 1 έτος πριν την απογραφή του 2011

Ηλικιακή ομάδα	Σύνολο	Αίγυπτος	Λοιπές χώρες
Σύνολο	4.159	1.358	2.801
0-9	189	63	126
10-19	270	45	225
20-29	1.670	359	1.311
30-39	999	379	620
40-49	518	286	232
50-59	305	189	116
60-69	119	19	100
70+	89	18	71
Ποσοστά	100,0%	32,7%	67,3%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή Πληθυσμού 2011

Από το σύνολο των 4.159 ατόμων που προέρχονται από χώρες της Αφρικής, το 32,7% (1.358 άτομα) προέρχεται από την Αίγυπτο, ενώ το υπόλοιπο 67,3% (2.801 άτομα) προέρχεται από διάφορες χώρες της Αφρικής. Τέλος, από το σύνολο των 79.554 ατόμων που εγκαταστάθηκαν στην χώρα μας κατά το τελευταίο έτος πριν την απογραφή, το 8,3% (6.606 άτομα) προέρχονται από χώρες της Νοτίου και Κεντρικής Αμερικής, την Βόρειο Αμερική και την Ωκεανία (Πίνακας 13).

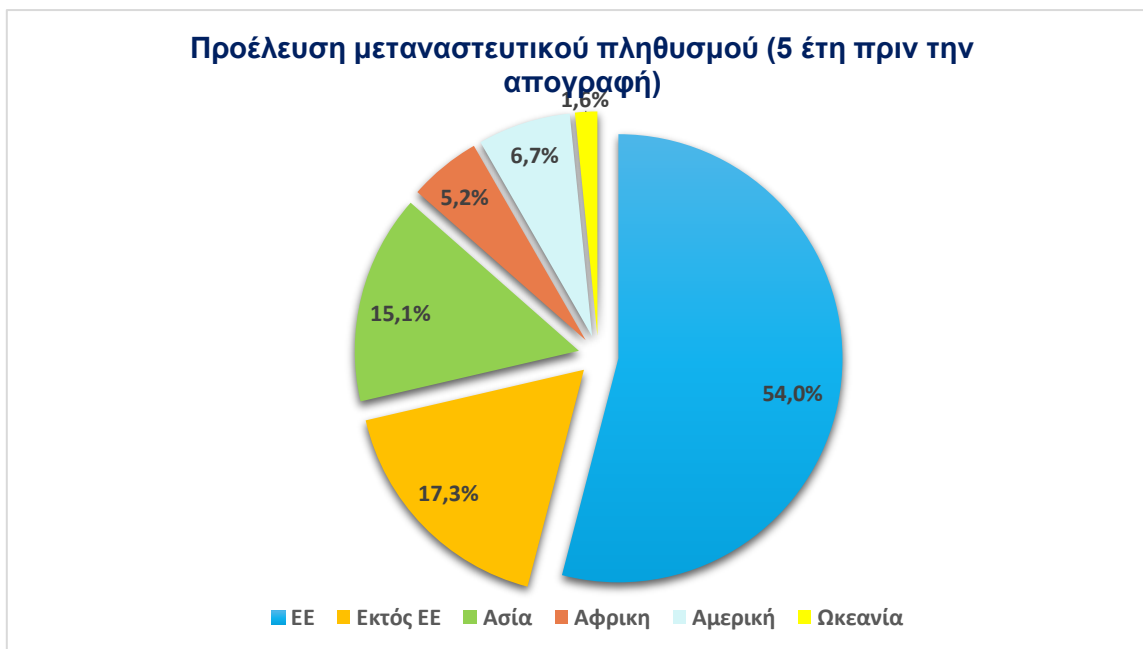
ΠΙΝΑΚΑΣ 13: Μεταναστευτικός πληθυσμός προερχόμενος από την Βόρειο, Νότιο και Κεντρική Αμερική και την Ωκεανία ευρισκόμενος στην Ελλάδα 1 έτος πριν την απογραφή του 2011

Ηλικιακή ομάδα	Σύνολο	Λοιπή Αμερική	Βόρεια Αμερική	Ωκεανία
Σύνολο	6.606	365	4.926	1.315
0-9	378	44	271	63
10-19	294	24	229	41
20-29	1.041	95	828	118
30-39	954	87	723	144
40-49	697	30	542	125
50-59	740	35	554	151
60-69	1.093	24	772	297
70+	1.409	26	1.007	376
Ποσοστά	100,0%	5,5%	74,6%	19,9%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή Πληθυσμού 2011

Παρατηρούμε ότι από το σύνολο των 6.606 ατόμων που προέρχονται από χώρες της Νοτίου και Κεντρικής Αμερικής, την Βόρειο Αμερική και την Ωκεανία, το 74,6% (4.926 άτομα) προέρχεται από την Βόρειο Αμερική, το 5,5% (365 άτομα) από χώρες της Κεντρικής και Νοτίου Αμερικής και το υπόλοιπο 19,9% (1.315 άτομα) από την Ωκεανία.

Στο επόμενο Διάγραμμα 9 παρουσιάζεται συγκεντρωτικά η προέλευση των 79.554 που εγκαταστάθηκαν στην χώρα μας κατά το τελευταίο έτος πριν την απογραφή.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 9 : Προέλευση μεταναστευτικού πληθυσμού

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, από το σύνολο των 329.556 εγκατασταθέντων στην χώρα μας κατά την τελευταία πενταετία πριν την απογραφή, το 48,8% (160.703 άτομα) προέρχονται από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Πίνακας 14).

ΠΙΝΑΚΑΣ 14: Μεταναστευτικός πληθυσμός προερχόμενος από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ευρισκόμενος στην Ελλάδα τουλάχιστον 5 έτη πριν την απογραφή του 2011

Ηλικιακή ομάδα	Σύνολο	Βουλγαρία	Ρουμανία	Ην. Βασίλειο	Κύπρος	Πολωνία	Γερμανία	Λουίτες
Σύνολο	160.703	28.250	16.763	25.330	12.740	2.549	46.241	28.830
0- 9	10.810	2.536	1.460	751	838	257	3.002	1.966
10-19	12.853	2.832	1.709	590	2.140	213	3.773	1.596
20-29	45.049	6.546	6.211	10.602	6.137	868	5.569	9.116
30-39	37.339	6.709	4.250	7.780	1.602	564	8.553	7.881
40-49	21.061	5.163	2.037	1.690	1.153	310	7.490	3.218
50-59	13.736	3.249	812	1.737	517	227	4.903	2.291
60-69	13.653	980	205	1.754	211	95	8.573	1.835
70+	6.202	235	79	426	142	15	4.378	927
Ποσοστά	100,0%	17,6%	10,4%	15,8%	7,9%	1,6%	28,8%	17,9%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή Πληθυσμού 2011

Παρατηρούμε ότι από το σύνολο των 160.703 ατόμων που προέρχονται από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το 28,8% (46.241 άτομα) προέρχεται από την Γερμανία, το 17,6% (28.250 άτομα) προέρχεται από την Βουλγαρία και το 15,8% (25.330 άτομα) προέρχεται από το Ηνωμένο Βασίλειο. Επιπλέον, το 17,9% (28.830 άτομα) προέρχεται από διάφορες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ το 10,4% (16.763 άτομα) προέρχεται από την Ρουμανία, το 7,9% (12.740 άτομα) από την Κύπρο και το 1,6% (2.549 άτομα) από την Πολωνία.

Από το σύνολο των 329.556 εγκατασταθέντων αλλοδαπών στην Ελλάδα την τελευταία πενταετία πριν την απογραφή, το 24,8% (81.579 άτομα) είναι από χώρες εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Πίνακας 15).

ΠΙΝΑΚΑΣ 15: Μεταναστευτικός πληθυσμός προερχόμενος από χώρες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης ευρισκόμενος στην Ελλάδα τουλάχιστον 5 έτη πριν την απογραφή του 2011

Ηλικιακή ομάδα	Σύνολο	Αλβανία	Ουκρανία	Ρωσία	Μολδαβία	Λοιπές
Σύνολο	81.579	68.396	2.347	4.174	1.720	4.942
0-9	11.336	10.315	195	359	140	327
10-19	13.286	11.800	300	451	428	307
20-29	25.643	21.991	717	1.203	569	1.163
30-39	16.116	13.067	471	868	306	1.404
40-49	7.206	5.612	304	466	137	687
50-59	4.856	3.691	191	422	92	460
60-69	1.906	1.180	115	185	35	391
70+	1.230	740	54	220	13	203
Ποσοστά	100,0%	83,8%	2,9%	5,1%	2,1%	6,1%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή Πληθυσμού 2011

Παρατηρούμε ότι από το σύνολο των 81.579 ατόμων που προέρχονται από χώρες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης, το 83,8% (68.396 άτομα) προέρχεται από την Αλβανία, το 5,1% (4.174 άτομα) προέρχεται από την Ρωσία, ενώ πολύ μικρά ποσοστά παρουσιάζουν οι μετανάστες από την Ουκρανία (2,9%) και την Μολδαβία (2,1%). Το υπόλοιπο 6,1% προέρχεται από διάφορες χώρες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Από το σύνολο των 329.556 εγκατασταθέντων αλλοδαπών στην Ελλάδα την τελευταία πενταετία πριν την απογραφή, το 16,5% (54.508 άτομα) προέρχονται από χώρες Ασίας (Πίνακας 16).

ΠΙΝΑΚΑΣ 16: Μεταναστευτικός πληθυσμός προερχόμενος από χώρες της Ασίας ευρισκόμενος στην Ελλάδα τουλάχιστον 5 έτη πριν την απογραφή του 2011

Ηλικιακή ομάδα	Σύνολο	Πακιστάν	Γεωργία	Ινδία	Μπαγκλαντές	Φιλιππίνες	Λοιπές χώρες
Σύνολο	54.508	15.283	9.063	3.273	5.043	2.212	19.634
0- 9	2.818	262	390	339	75	86	1.666
10-19	4.828	1.346	837	261	170	77	2.137
20-29	23.064	8.163	2.455	1.251	2.797	618	7.780
30-39	14.059	4.004	2.070	1.027	1.477	855	4.626
40-49	5.607	1.127	1.565	286	400	420	1.809
50-59	2.551	269	1.041	88	103	124	926
60-69	916	47	375	14	13	25	442
70+	665	65	330	7	8	7	248
Ποσοστά	100,0%	28,0%	16,6%	6,0%	9,3%	4,1%	36,0%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή Πληθυσμού 2011

Παρατηρούμε ότι από το σύνολο των 54.508 ατόμων που προέρχονται από χώρες της Ασίας, το 28,0% (15.283 άτομα) προέρχεται από το Πακιστάν, το 16,6% (9.063 άτομα) από την Γεωργία και το 9,3% (5,043 άτομα) από το Μπαγκλαντές. Επιπλέον, το 6% (3.273 άτομα) προέρχεται από την Ινδία και το 4,1% (2.212 άτομα) από τις Φιλιππίνες, ενώ το υπόλοιπο 36,0% προέρχεται από διάφορες χώρες της Ασίας.

Από το σύνολο των 329.556 εγκατασταθέντων αλλοδαπών στην Ελλάδα την τελευταία πενταετία πριν την απογραφή, το 3,9% (12.708 άτομα) προέρχονται από χώρες της Αφρικής (Πίνακας 17).

ΠΙΝΑΚΑΣ 17: Μεταναστευτικός πληθυσμός προερχόμενος από χώρες της Αφρικής ευρισκόμενος στην Ελλάδα τουλάχιστον 5 έτη πριν την απογραφή του 2011

Ηλικιακή ομάδα	Σύνολο	Αίγυπτος	Λοιπές χώρες
Σύνολο	12.708	3.750	8.958
0- 9	604	266	338
10-19	731	177	554
20-29	5.403	1.358	4.045
30-39	3.480	1.005	2.475
40-49	1.224	510	714

50-59	665	315	350
60-69	357	74	283
70+	244	45	199
Ποσοστά	100,0%	29,5%	70,5%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή Πληθυσμού 2011

Παρατηρούμε ότι από το σύνολο των 12.708 ατόμων που προέρχονται από χώρες της Αφρικής, το 29,5% (3.750 άτομα) προέρχεται από την Αίγυπτο, ενώ το υπόλοιπο 70,5% (8.958 άτομα) προέρχεται από διάφορες χώρες της Αφρικής.

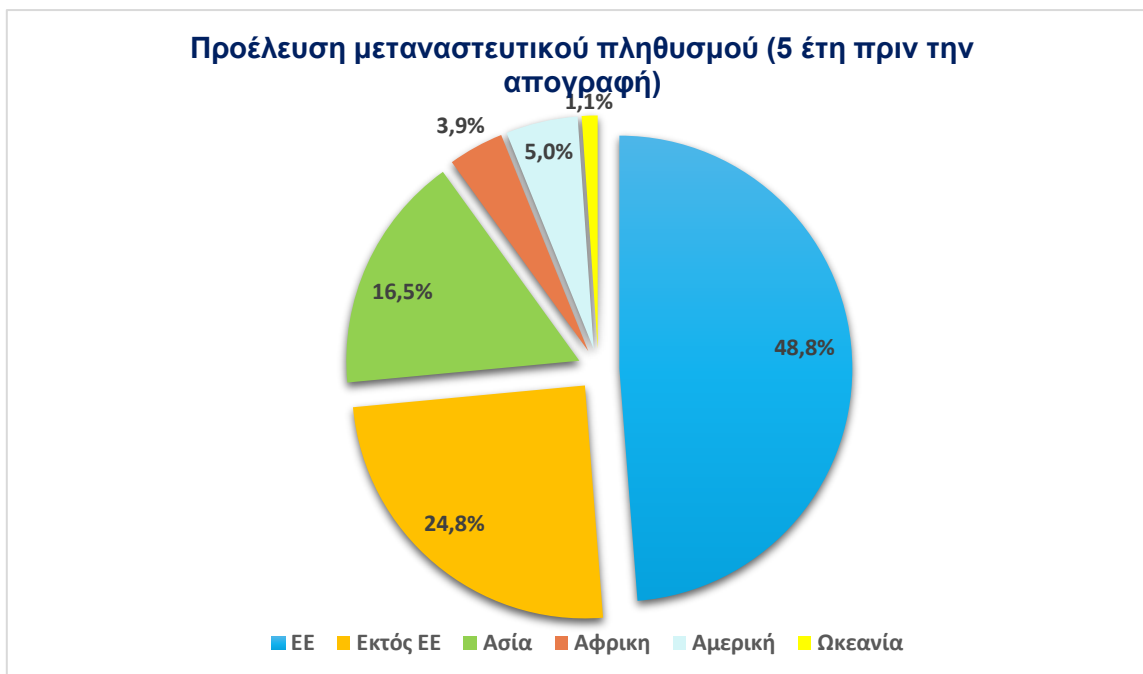
Τέλος, από το σύνολο των 329.556 εγκατασταθέντων αλλοδαπών στην Ελλάδα την τελευταία πενταετία πριν την απογραφή, το 6,1% (20.057 άτομα) προέρχονται από χώρες της Νοτίου και Κεντρικής Αμερικής, την Βόρειο Αμερική και την Ωκεανία (Πίνακας 18).

ΠΙΝΑΚΑΣ 18: Μεταναστευτικός πληθυσμός προερχόμενος από την Βόρειο, Νότιο και Κεντρική Αμερική και την Ωκεανία ευρισκόμενος στην Ελλάδα τουλάχιστον 5 έτη πριν την απογραφή του 2011

Ηλικιακή ομάδα	Σύνολο	Λοιπή Αμερική	Βόρεια Αμερική	Ωκεανία
Σύνολο	20.057	1.430	15.063	3.564
0-9	1.326	150	995	181
10-19	1.102	127	770	205
20-29	2.977	372	2.244	361
30-39	4.205	335	3.371	499
40-49	2.555	182	1.917	456
50-59	2.181	119	1.658	404
60-69	2.863	75	2.073	715
70+	2.848	70	2.035	743
Ποσοστά	100,0%	7,1%	75,1%	17,8%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Απογραφή Πληθυσμού 2011

Από το σύνολο των 20.057 ατόμων που προέρχονται από χώρες της Νοτίου και Κεντρικής Αμερικής, την Βόρειο Αμερική και την Ωκεανία, το 75,1% (15.063 άτομα) προέρχεται από την Βόρειο Αμερική, το 7,1% (1.430 άτομα) από χώρες της Κεντρικής και Νοτίου Αμερικής και το υπόλοιπο 17,8% (3.564 άτομα) από την Ωκεανία.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 10 : Προέλευση μεταναστευτικού πληθυσμού (5 έτη πριν την απογραφή)

Στο παραπάνω διάγραμμα (Διάγραμμα 10) παρουσιάζεται συγκεντρωτικά η προέλευση των 329.556 ατόμων που εγκαταστάθηκαν στην χώρα μας την τελευταία πενταετία πριν την απογραφή πληθυσμού του 2011.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΑΝΑ ΤΟΠΟ ΔΙΑΜΟΝΗΣ

Στο παρόν κεφάλαιο εξετάζεται η κατανομή των μεταναστών που εγκαταστάθηκαν στην χώρα μας ένα έτος πριν την απογραφή και 5 έτη πριν την απογραφή ανά τόπο διαμονής. Συγκεκριμένα, εξετάζονται οι εγκατασταθέντες από χώρες εξωτερικού με βάση τον βαθμό αστικότητας του τόπου διαμονής.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, από το σύνολο των 79.554 ατόμων που εγκαταστάθηκαν στην χώρα μας κατά το τελευταίο έτος πριν την απογραφή, το 29,9% (23.812 άτομα) κατοικεί σε αγροτικές περιοχές, ενώ το 70,1% (55.742 άτομα) διαμένει σε αστικές περιοχές (Πίνακας 19).

ΠΙΝΑΚΑΣ 19: Βαθμός αστικότητας μεταναστών με ξένη υπηκοότητα

Αστικότητα τόπου διαμονής	Σύνολο	ΕΕ	Εκτός ΕΕ	Ασία	Β. Αμερική
Αγροτικές περιοχές					
Κάτω των 500 κατοίκων	10.027	5.405	2.185	802	993
500 - 999 κάτοικοι	7.591	4.591	1.694	435	484
1.000 - 1.999 κάτοικοι	6.194	3.610	1.496	474	321
Σύνολο αγροτικών περιοχών	23.812	13.606	5.375	1.711	1.798
Αστικές περιοχές					
2.000 - 4.999 κάτοικοι	7.868	4.864	1.471	760	383
5.000 - 9.999 κάτοικοι	5.557	2.652	1.103	978	328
10.000 - 29.999 κάτοικοι	8.824	4.844	1.657	1.192	612
30.000 - 49.999 κάτοικοι	4.926	2.981	881	559	326
50.000 - 99.999 κάτοικοι	12.467	7.219	1.616	1.850	821
100.000 - 199.999 κάτοικοι	3.748	1.978	538	707	174
200.000 κάτοικοι και άνω	12.352	4.848	1.139	4.260	484
Σύνολο αστικών περιοχών	55.742	29.386	8.405	10.306	3.128
Σύνολο Ελλάδος	79.554	42.992	13.780	12.017	4.926

(πίνακας 19 συνέχεια)

Αστικότητα τύπου διαμονής	Αφρική	Ωκεανία	Λοιπή Αμερική	%
Αγροτικές περιοχές				
Κάτω των 500 κατοίκων	284	332	26	12,6%
500 - 999 κάτοικοι	212	159	16	9,5%
1.000 - 1.999 κάτοικοι	169	112	12	7,8%
Σύνολο αγροτικών περιοχών	665	603	54	29,9%
Αστικές περιοχές				
2.000 - 4.999 κάτοικοι	224	147	19	9,9%
5.000 - 9.999 κάτοικοι	413	66	17	7,0%
10.000 - 29.999 κάτοικοι	250	195	74	11,1%
30.000 - 49.999 κάτοικοι	101	49	29	6,2%
50.000 - 99.999 κάτοικοι	730	143	88	15,7%
100.000 - 199.999 κάτοικοι	292	32	27	4,7%
200.000 κάτοικοι και άνω	1.484	80	57	15,5%
Σύνολο αστικών περιοχών	3.494	712	311	70,1%
Σύνολο Ελλάδος	4.159	1.315	365	100,0%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Μετανάστευση 2011

Παρατηρούμε ότι από τα 23.812 άτομα που κατοικούν σε αγροτικές περιοχές, το 79,7% (18.981 άτομα) προέρχεται από χώρες εντός και εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ από τα 55.742 άτομα που κατοικούν σε αστικές περιοχές, το 71,2% (39.692 άτομα) προέρχεται από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (29.386 άτομα) και την Ασία (10.306).

Η κατανομή των μεταναστών ανά βαθμό αστικότητας περιλαμβάνει τέσσερις μεγάλες κατηγορίες, ως ακολούθως:

Από το σύνολο των 79.554 ατόμων, το 15,7% (12.467 άτομα) κατοικεί σε αστικές περιοχές 50.000 – 99.999 κατοίκων. Από τα 12.467 άτομα που κατοικούν σε αστικές περιοχές 50.000 – 99.999, το 70,9% (8.835 άτομα) προέρχεται από χώρες εντός και εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το 14,8% (1.850 άτομα) από χώρες της Ασίας, ενώ το υπόλοιπο 14,3% (1.782 άτομα) προέρχεται από την Βόρειο Αμερική, χώρες της Νοτίου και Κεντρικής Αμερικής, την Αφρική, και την Ωκεανία.

Από το σύνολο των 79.554 ατόμων, το 15,5% (12.352 άτομα) κατοικεί σε αστικές περιοχές 200.000 κατοίκων και άνω. Από τα 12.352 άτομα που κατοικούν σε αστικές περιοχές 200.000 κατοίκων και άνω, το 48,5% (5.987 άτομα) προέρχεται από χώρες εντός και εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το 34,5% (4.260 άτομα) από χώρες της Ασίας και το

12,0% από χώρες της Αφρικής, ενώ το υπόλοιπο 5,0% (621 άτομα) προέρχεται από τη Βόρειο Αμερική, χώρες της Νοτίου και Κεντρικής Αμερικής και την Ωκεανία.

Από το σύνολο των 79.554 ατόμων, το 12,6% (10.027 άτομα) κατοικεί σε αγροτικές περιοχές κάτω των 500 κατοίκων. Από τα 10.027 που κατοικούν σε αγροτικές περιοχές κάτω των 500 κατοίκων, το 75,7% (7.590 άτομα) προέρχεται από χώρες εντός και εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το 9,9% (993 άτομα) από τη Βόρειο Αμερική, το 8,0% (802 άτομα) από χώρες της Ασίας, ενώ το υπόλοιπο 6,4% (642 άτομα) προέρχεται από χώρες της Αφρικής, της Νοτίου και Κεντρικής Αμερικής και την Ωκεανία.

Από το σύνολο των 79.554 ατόμων, το 11,1% (8.824 άτομα) κατοικεί σε αστικές περιοχές 10.000 – 29.999 κατοίκων. Από τα 8.824 άτομα που κατοικούν σε αστικές περιοχές 10.000 – 29.999 κατοίκων, το 73,7% (6.501 άτομα) προέρχεται από χώρες εντός και εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το 13,5% (1.192 άτομα) από χώρες της Ασίας, ενώ το υπόλοιπο 12,8% (1.131 άτομα) προέρχεται από τη Βόρειο Αμερική, χώρες της Νοτίου και Κεντρικής Αμερικής την Αφρική και την Ωκεανία.

Πέραν αυτών των τεσσάρων κατηγοριών που αποτελούν το 54,9% του συνόλου των 79.554 ατόμων που εγκαταστάθηκαν στην χώρα μας κατά το τελευταίο έτος πριν την απογραφή, το 9,9% (7.868 άτομα) κατοικεί σε αστικές περιοχές 2.000 – 4.999 κατοίκων, το 9,5% (7.591 άτομα) κατοικεί σε αγροτικές περιοχές 500 – 999 κατοίκων, το 7,8% (6.194 άτομα) κατοικεί σε αγροτικές περιοχές 1.000 – 1.999 κατοίκων, ενώ το υπόλοιπο 17,9% (14.231 άτομα) κατοικεί σε αστικές περιοχές 5.000 – 9.999 κατοίκων, 30.000 – 49.999 κατοίκων και 100.000 – 199.999 κατοίκων.

Από το σύνολο των 329.556 εγκατασταθέντων αλλοδαπών στην χώρα μας την τελευταία πενταετία πριν την απογραφή, το 25,8% (85.146 άτομα) κατοικεί σε αγροτικές περιοχές, ενώ το 74,2% (244.410 άτομα) διαμένει σε αστικές περιοχές (Πίνακας 20).

ΠΙΝΑΚΑΣ 20: Βαθμός αστικότητας συνόλου μεταναστών (5 έτη πριν την απογραφή)

Αστικότητα τύπου διαμονής	Σύνολο	ΕΕ	Εκτός ΕΕ	Ασία
Αγροτικές περιοχές				
Κάτω των 500 κατοίκων	31.544	17.539	10.130	2.410
500 - 999 κάτοικοι	27.241	14.760	8.324	2.127
1.000 - 1.999 κάτοικοι	26.361	12.226	7.568	2.802
Σύνολο αγροτικών περιοχών	85.146	44.525	26.022	7.339
Αστικές περιοχές				
2.000 - 4.999 κάτοικοι	30.380	15.565	8.697	3.941
5.000 - 9.999 κάτοικοι	24.300	11.041	6.104	4.741
10.000 - 29.999 κάτοικοι	39.530	18.865	10.592	6.173
30.000 - 49.999 κάτοικοι	22.711	12.210	5.381	3.282
50.000 - 99.999 κάτοικοι	58.814	30.559	12.495	9.472
100.000 - 199.999 κάτοικοι	17.167	8.339	3.839	3.143
200.000 κάτοικοι και άνω	51.508	19.599	8.449	16.417
Σύνολο αστικών περιοχών	244.410	116.178	55.557	47.169
Σύνολο Ελλάδος	329.556	160.703	81.579	54.508

(πίνακας 20 συνέχεια)

Αστικότητα τύπου διαμονής	Β. Αμερική	Αφρική	Ωκεανία	Λοιπή Αμερική	%
Αγροτικές περιοχές					
Κάτω των 500 κατοίκων	863	275	280	47	9,6%
500 - 999 κάτοικοι	1.184	399	368	79	8,3%
1.000 - 1.999 κάτοικοι	2.361	562	759	83	8,0%
Σύνολο αγροτικών περιοχών	4.408	1.236	1.407	209	25,8%
Αστικές περιοχές					
2.000 - 4.999 κάτοικοι	1.085	685	345	62	9,2%
5.000 - 9.999 κάτοικοι	1.048	1.097	210	59	7,4%
10.000 - 29.999 κάτοικοι	2.151	943	569	237	12,0%
30.000 - 49.999 κάτοικοι	1.126	402	183	127	6,9%
50.000 - 99.999 κάτοικοι	3.044	2.379	486	379	17,8%
100.000 - 199.999 κάτοικοι	739	867	120	120	5,2%
200.000 κάτοικοι και άνω	1.462	5.099	245	237	15,6%
Σύνολο αστικών περιοχών	10.655	11.472	2.158	1.221	74,2%
Σύνολο Ελλάδος	15.063	12.708	3.565	1.430	100,0%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Μετανάστευση 2011

Από τα 85.146 άτομα που κατοικούν σε αγροτικές περιοχές, το 82,9% (70.547 άτομα) προέρχεται από χώρες εντός και εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ το ίδιο ισχύει και για τις αστικές περιοχές, όπου σε σύνολο 244.410 ατόμων, το 70,3% (171.735 άτομα) προέρχεται από χώρες εντός και εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Παρατηρούμε ότι η κατανομή των μεταναστών ανά βαθμό αστικότητας περιλαμβάνει τέσσερις μεγάλες κατηγορίες, ως ακολούθως:

Από το σύνολο των 329.556 ατόμων, το 17,8% (58.814 άτομα) κατοικεί σε αστικές περιοχές 50.000 – 99.999 κατοίκων. Από τα 58.814 άτομα που κατοικούν σε αστικές περιοχές 50.000 – 99.999 κατοίκων, το 73,2% (43.054 άτομα) προέρχεται από χώρες εντός και εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης, το 16,1% (9.472 άτομα) από χώρες της Ασίας και το υπόλοιπο 10,7% (6.288 άτομα) προέρχεται από τη Βόρειο Αμερική, χώρες της Νοτίου και Κεντρικής Αμερικής, την Αφρική και την Ωκεανία.

Από το σύνολο των 329.556 ατόμων, το 15,6% (51.508 άτομα) κατοικεί σε αστικές περιοχές 200.000 κατοίκων και άνω. Από τα 51.508 άτομα που κατοικούν σε αστικές περιοχές 200.000 κατοίκων και άνω, το 54,5% (28.048 άτομα) προέρχεται από χώρες εντός και εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης, το 31,9% (16.417 άτομα) από χώρες της Ασίας και το υπόλοιπο 13,7% (7.043 άτομα) προέρχεται από τη Βόρειο Αμερική, χώρες της Νοτίου και Κεντρικής Αμερικής, την Αφρική και την Ωκεανία.

Από το σύνολο των 329.556 ατόμων, το 12,0% (39.530 άτομα) κατοικεί σε αστικές περιοχές 10.000 – 29.999 κατοίκων. Από τα 39.530 άτομα που κατοικούν σε αστικές περιοχές 10.000 – 29.999 κατοίκων, το 74,5% (29.457 άτομα) προέρχεται από χώρες εντός και εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης και το 15,6% από χώρες της Ασίας, ενώ το υπόλοιπο 9,9% (3.900 άτομα) προέρχεται από τη Βόρειο Αμερική, χώρες της Νοτίου και Κεντρικής Αμερικής, την Αφρική και την Ωκεανία.

Από το σύνολο των 329.556 ατόμων, το 9,6% (31.544 άτομα) κατοικεί σε αγροτικές περιοχές κάτω των 500 κατοίκων. Από τα 31.544 άτομα που κατοικούν σε αγροτικές περιοχές κάτω των 500 κατοίκων, το 87,7% (27.669 άτομα) προέρχεται από χώρες εντός και εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης και το 7,6% (2.410 άτομα) από χώρες της Ασίας, ενώ το υπόλοιπο 4,6% (1.465 άτομα) προέρχεται από τη Βόρειο Αμερική, χώρες της Νοτίου και Κεντρικής Αμερικής, την Αφρική και την Ωκεανία.

Πέραν αυτών των τεσσάρων κατηγοριών που αποτελούν το 55,0% του συνόλου των 329.556 εγκατασταθέντων αλλοδαπών στην χώρα μας την τελευταία πενταετία πριν την απογραφή, το 9,2% (30.380 άτομα) κατοικεί σε αστικές περιοχές 2.000 – 4.999 κατοίκων, το 8,3% (275.241 άτομα) κατοικεί σε αγροτικές περιοχές 500 – 999 κατοίκων, το 8,0% (26.361 άτομα) κατοικεί σε αγροτικές περιοχές 1.000 – 1.999 κατοίκων, ενώ το υπόλοιπο 19,5% (64.178 άτομα) κατοικεί σε αστικές περιοχές 5.000 – 9.999 κατοίκων, 30.000 – 49.999 κατοίκων και 100.000 – 199.999 κατοίκων.

Στα διαγράμματα 11 έως και 23 που ακολουθούν, αναλύουμε τον τόπο διαμονής των αλλοδαπών ένα έτος πριν την απογραφή ανά ηλικιακή ομάδα, φύλο και περιφέρεια.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 11 Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης

Παρατηρούμε ότι στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης, η πολυπληθέστερη ηλικιακή ομάδα, τόσο στους άντρες όσο και στις γυναίκες είναι τα 20-29 έτη σε ποσοστό 25,0% για τους άντρες (1.039 άτομα) και 19,2% για τις γυναίκες (569 άτομα), ενώ η δεύτερη πολυπληθέστερη κατηγορία είναι τα 30 – 39 έτη, για τους άντρες σε ποσοστό 19,3% (796 άτομα) και τα 60-69 έτη για τις γυναίκες σε ποσοστό 17,0% (504 άτομα).

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 12 Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

Παρατηρούμε ότι στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, η πολυπληθέστερη ηλικιακή ομάδα, στους άντρες και στις γυναίκες είναι τα 20-29 έτη σε ποσοστό 25,8% για τους άντρες (1.863 άτομα) και 29,7% για τις γυναίκες (1.959 άτομα), ενώ η δεύτερη πολυπληθέστερη κατηγορία και για τα δύο φύλα είναι τα 30 – 39 έτη για τους άντρες σε ποσοστό 18,0% (1.301 άτομα) και για τις γυναίκες σε ποσοστό 15,4% (1.015 άτομα).

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 13 Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

Παρατηρούμε ότι στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, η πολυπληθέστερη ηλικιακή ομάδα, τόσο στους άντρες όσο και στις γυναίκες είναι τα 20-29 έτη σε ποσοστό 20,1% για τους άντρες (192 άτομα) και 20,0% για τις γυναίκες (166 άτομα), ενώ η δεύτερη πολυπληθέστερη κατηγορία και για τα δύο φύλα είναι τα 60 – 69 έτη, για τους άντρες σε ποσοστό 15,9% (152 άτομα) και για τις γυναίκες σε ποσοστό 16,3% (135 άτομα).

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 14 Περιφέρεια Ηπείρου

Παρατηρούμε ότι στην Περιφέρεια Ηπείρου, η πολυπληθέστερη ηλικιακή ομάδα, τόσο στους άντρες όσο και στις γυναίκες είναι τα 20-29 έτη σε ποσοστό 19,7% για τους άντρες (294 άτομα) και 23,1% για τις γυναίκες (305 άτομα), ενώ η δεύτερη πολυπληθέστερη κατηγορία και για τα δύο φύλα είναι τα 60 – 69 έτη, για τους άντρες σε ποσοστό 18,6% (278 άτομα) και για τις γυναίκες σε ποσοστό 15,4% (203 άτομα).

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 15 Περιφέρεια Θεσσαλίας

Παρατηρούμε ότι στην Περιφέρεια Θεσσαλίας, η πολυπληθέστερη ηλικιακή ομάδα, στους άντρες και στις γυναίκες είναι τα 20-29 έτη σε ποσοστό 27,2% για τους άντρες (647 άτομα) και 26,1% για τις γυναίκες (541 άτομα), ενώ η δεύτερη πολυπληθέστερη κατηγορία και για τα δύο φύλα είναι τα 30 – 39 έτη, για τους άντρες σε ποσοστό 19,1% (454 άτομα) και για τις γυναίκες σε ποσοστό 17,1% (354 άτομα).

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 16 Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας

Παρατηρούμε ότι στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, η πολυπληθέστερη ηλικιακή ομάδα, τόσο στους άντρες όσο και στις γυναίκες είναι τα 20-29 έτη σε ποσοστό 35,8% για τους άντρες (717 άτομα) και 26,3% για τις γυναίκες (364 άτομα), ενώ η δεύτερη πολυπληθέστερη κατηγορία και για τα δύο φύλα είναι τα 30 – 39 έτη, για τους άντρες σε ποσοστό 18,5% (370 άτομα) και για τις γυναίκες σε ποσοστό 17,6% (244 άτομα).

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 17 Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

Παρατηρούμε ότι στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων, η πολυπληθέστερη ηλικιακή ομάδα, τόσο στους άντρες όσο και στις γυναίκες είναι τα 20-29 έτη σε ποσοστό 21,7% για τους άντρες (203 άτομα) και 26,3% για τις γυναίκες (245 άτομα), ενώ η δεύτερη πολυπληθέστερη κατηγορία και για τα δύο φύλα είναι τα 30 – 39 έτη, για τους άντρες σε ποσοστό 16,2% (152 άτομα) και για τις γυναίκες σε ποσοστό 16,2% (151 άτομα).

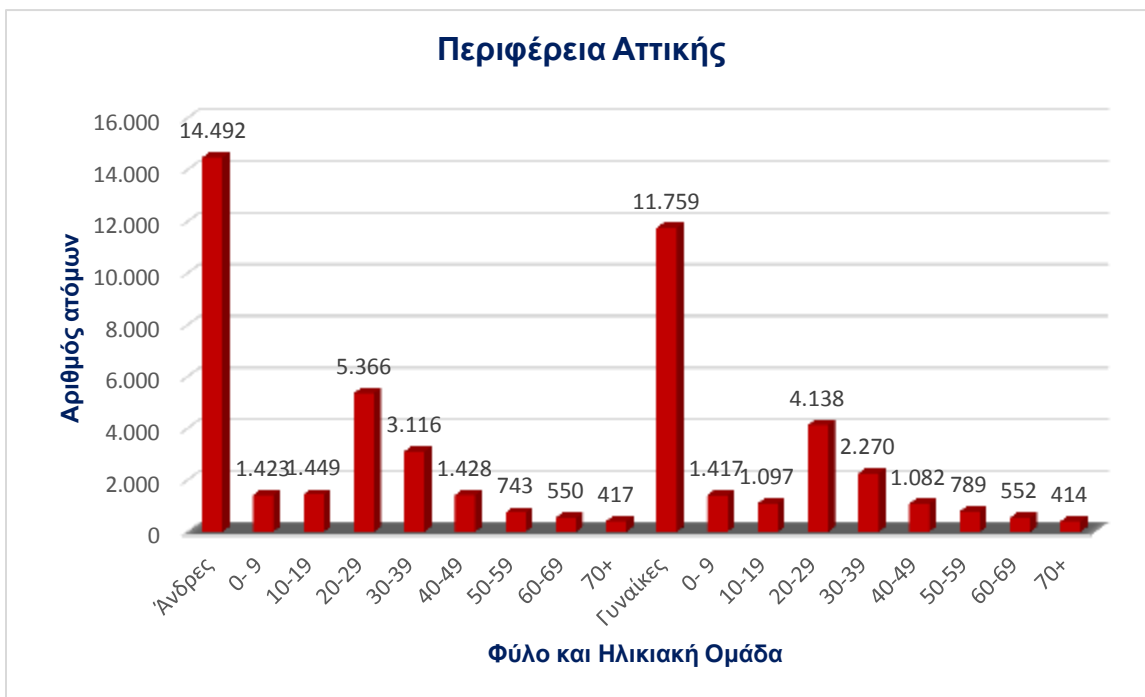
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 18 Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας

Παρατηρούμε ότι στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας Νήσων, η πολυπληθέστερη ηλικιακή ομάδα στους άντρες και στις γυναίκες είναι τα 20-29 έτη σε ποσοστό 38,1% για τους άντρες (793 άτομα) και 29,0% για τις γυναίκες (436 άτομα), ενώ η δεύτερη πολυπληθέστερη κατηγορία και για τα δύο φύλα είναι τα 30 – 39 έτη, για τους άντρες σε ποσοστό 23,2% (482 άτομα) και για τις γυναίκες σε ποσοστό 16,0% (241 άτομα).

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 19 Περιφέρεια Πελοποννήσου

Παρατηρούμε ότι στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, η πολυπληθέστερη ηλικιακή ομάδα, τόσο στους άντρες όσο και στις γυναίκες είναι τα 20-29 έτη σε ποσοστό 30,8% για τους άντρες (787 άτομα) και 25,3% για τις γυναίκες (499 άτομα), ενώ η δεύτερη πολυπληθέστερη κατηγορία και για τα δύο φύλα είναι τα 30 – 39 έτη, για τους άντρες σε ποσοστό 17,3% (442 άτομα) και για τις γυναίκες σε ποσοστό 14,1% (277 άτομα).

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 20 Περιφέρεια Αττικής

Παρατηρούμε ότι στην Περιφέρεια Αττικής, η πολυπληθέστερη ηλικιακή ομάδα, τόσο στους άντρες όσο και στις γυναίκες είναι τα 20-29 έτη σε ποσοστό 37,0% για τους άντρες (5.366 άτομα) και 35,2% για τις γυναίκες (4.138 άτομα), ενώ η δεύτερη πολυπληθέστερη κατηγορία και για τα δύο φύλα είναι τα 30 – 39 έτη, για τους άντρες σε ποσοστό 21,5% (3.116 άτομα) και για τις γυναίκες σε ποσοστό 19,3% (2.770 άτομα).

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 21 Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου

Παρατηρούμε ότι στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, η πολυπληθέστερη ηλικιακή ομάδα, τόσο στους άντρες όσο και στις γυναίκες είναι τα 20-29 έτη σε ποσοστό 21,8% για τους άντρες (193 άτομα) και 19,7% για τις γυναίκες (161 άτομα), ενώ η δεύτερη πολυπληθέστερη κατηγορία και για τα δύο φύλα είναι τα 30 – 39 έτη, για τους άντρες σε ποσοστό 15,4% (136 άτομα) και για τις γυναίκες σε ποσοστό 12,3% (100 άτομα).

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 22 Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου

Παρατηρούμε ότι στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, η πολυπληθέστερη ηλικιακή ομάδα, τόσο στους άντρες όσο και στις γυναίκες είναι τα 20-29 έτη σε ποσοστό 26,8% για τους άντρες (434 άτομα) και 29,6% για τις γυναίκες (481 άτομα), ενώ η δεύτερη πολυπληθέστερη κατηγορία και για τα δύο φύλα είναι τα 30 – 39 έτη, για τους άντρες σε ποσοστό 18,6% (301 άτομα) και για τις γυναίκες σε ποσοστό 17,5% (285 άτομα).

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 23 Περιφέρεια Κρήτης

Παρατηρούμε ότι στην Περιφέρεια Κρήτης, η πολυπληθέστερη ηλικιακή ομάδα, τόσο στους άντρες όσο και στις γυναίκες είναι τα 20-29 έτη σε ποσοστό 33,2% για τους άντρες (858 άτομα) και 31,0% για τις γυναίκες (414 άτομα), ενώ η δεύτερη πολυπληθέστερη κατηγορία και για τα δύο φύλα είναι τα 30 – 39 έτη, για τους άντρες σε ποσοστό 17,6% (454 άτομα) και για τις γυναίκες σε ποσοστό 17,0% (414 άτομα).

Από το σύνολο των 79.554 ατόμων που εγκαταστάθηκαν στην χώρα μας κατά το τελευταίο έτος πριν την απογραφή, το 33,0% των αλλοδαπών, ανδρών και γυναικών, κατοικεί και εργάζεται στην Αττική, ενώ το 17,4% αλλοδαπών, ανδρών και γυναικών, κατοικεί και εργάζεται στην Κεντρική Μακεδονία (Πίνακας 21).

ΠΙΝΑΚΑΣ 21: Κατανομή αλλοδαπών (ανδρών και γυναικών) σε όλες τις περιφέρειες

	Σύνολα	Αν. Μακεδονία & Θράκη	Κ. Μακεδονία	Δ. Μακεδονία	Ήπειρος
Άνδρες	43.341	4.130	7.226	955	1.496
0-9		230	681	62	105
10-19		287	597	96	170
20-29		1.034	1.863	192	294
30-39		796	1.301	149	224
40-49		567	899	106	158
50-59		347	649	67	149
60-69		494	695	152	278
70+		375	541	131	118
Γυναίκες	36.213	2.969	6.595	829	1.320
0-9		208	583	66	112
10-19		249	702	80	150
20-29		569	1.959	166	305
30-39		415	1.015	109	174
40-49		395	661	81	120
50-59		341	578	91	178
60-69		504	690	135	203
70+		288	407	101	78
Σύνολα	79.554	7.099	13.821	1.784	2.816
Ποσοστά	100%	8,9%	17,4%	2,2%	3,5%

(πίνακας 21 συνέχεια)

	Σύνολα	Θεσσαλία	Στερεά Ελλάδα	Ιόνια Νησιά	Δ.	Πελοπόννησος
Άνδρες	43.341	2.376	2.005	936	2.080	2.559
0-9		268	226	114	157	213
10-19		226	217	66	129	273
20-29		647	717	203	793	787
30-39		454	370	152	482	442
40-49		241	182	100	161	222
50-59		175	102	107	125	181
60-69		220	100	112	140	193
70+		145	91	82	93	248
Γυναίκες	36.213	2.075	1.383	931	1.506	1.969
0-9		236	218	99	170	246
10-19		205	124	74	187	192
20-29		541	364	245	436	499
30-39		354	244	151	241	277
40-49		209	147	91	158	220

50-59		228	114	127	109	178
60-69		199	116	93	131	191
70+		103	56	51	74	166
Σύνολα	79.554	4.451	3.388	1.867	3.586	4.528
Ποσοστά	100%	5,6%	4,3%	2,3%	4,5%	5,7%

(πίνακας 21 συνέχεια)

	Σύνολα	Αττική	Β. Αιγαίο	Ν. Αιγαίο	Κρήτη
Άνδρες	43.341	14.492	885	1.617	2.584
0-9		1.423	76	183	289
10-19		1.449	82	132	251
20-29		5.366	193	434	858
30-39		3.116	136	301	454
40-49		1.428	95	165	233
50-59		743	61	134	197
60-69		550	110	159	178
70+		417	132	109	124
Γυναίκες	36.213	11.759	816	1.627	2.434
0-9		1.417	77	166	289
10-19		1.097	80	116	225
20-29		4.138	161	481	755
30-39		2.270	100	285	414
40-49		1.082	84	148	231
50-59		789	89	187	229
60-69		552	136	156	205
70+		414	89	88	86
Σύνολα	79.554	26.251	1.701	3.244	5.018
Ποσοστά	100%	33,0%	2,1%	4,1%	6,3%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Μετανάστευση 2011

Παρατηρούμε ότι από το σύνολο των 79.554 ατόμων που εγκαταστάθηκαν στην χώρα μας κατά το τελευταίο έτος πριν την απογραφή, το 33,0% των αλλοδαπών, ανδρών και γυναικών, κατοικεί και εργάζεται στην Αττική. Συγκεκριμένα, το 18,2% των ανδρών (14.492 άτομα) και το 14,8% των γυναικών (11.759 άτομα) ζουν και εργάζονται στην Αττική. Τόσο στους άνδρες όσο και στις γυναίκες, οι κυρίαρχες ηλικιακές ομάδες είναι μεταξύ 20 και 39 έτη, όπου στο σύνολο των 14.492 ανδρών αποτελούν το 58,5%, ενώ στο σύνολο των 11.759 γυναικών αποτελούν το 54,5%.

Από το σύνολο των 79.554 ατόμων που εγκαταστάθηκαν στην χώρα μας κατά το τελευταίο έτος πριν την απογραφή, το 17,4% των αλλοδαπών, ανδρών και γυναικών, κατοικεί και εργάζεται στην Κεντρική Μακεδονία. Συγκεκριμένα, το 9,1% των ανδρών (7.226 άτομα) και το 8,3% των γυναικών (6.595 άτομα) ζουν και εργάζονται στην

Κεντρική Μακεδονία. Τόσο στους άνδρες όσο και στις γυναίκες, οι κυρίαρχες ηλικιακές ομάδες είναι μεταξύ 20 και 39 έτη, όπου στο σύνολο των 7.226 ανδρών αποτελούν το 43,8%, ενώ στο σύνολο των 6.595 γυναικών αποτελούν το 45,1%.

Από το σύνολο των 79.554 ατόμων που εγκαταστάθηκαν στην χώρα μας κατά το τελευταίο έτος πριν την απογραφή, το 8,9% των αλλοδαπών, ανδρών και γυναικών, κατοικεί και εργάζεται στην Ανατολική Μακεδονία και Θράκη. Συγκεκριμένα, το 5,2% των ανδρών (4.130 άτομα) και το 3,7% των γυναικών (2.969 άτομα) ζουν και εργάζονται στην Ανατολική Μακεδονία και Θράκη. Η κυρίαρχη ηλικιακή ομάδα στους άνδρες είναι τα 20 έως 39 έτη, η οποία αποτελεί το 44,3% του συνόλου των 4.130 ανδρών, ενώ στις γυναίκες οι κυρίαρχες ηλικιακές ομάδες είναι τα 20 έως 29 έτη κατά 19,2% του συνόλου των 2.969 γυναικών και τα 60 έως 69 έτη κατά 17,0% του συνόλου των 2.969 γυναικών.

Άλλες περιφέρειες που προσελκύουν μετανάστες είναι η Κρήτη σε ποσοστό 6,3%, η Πελοπόννησος σε ποσοστό 5,7%, και η Θεσσαλία σε ποσοστό 5,6%. Οι υπόλοιπες περιφέρειες της χώρας κυμαίνονται μεταξύ 2,1% (Βόρειο Αιγαίο) και 4,5% (Δυτική Ελλάδα).

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Στην Ελλάδα, ο αντίκτυπος της οικονομικής κρίσης σε πολλούς τομείς της ελληνικής οικονομίας είναι εμφανής. Παρόλα αυτά, η ελληνική οικονομία έχει ενισχυθεί σημαντικά από τους μετανάστες, κυρίως σε επίπεδο εισφορών στους οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης και χαμηλό εργατικό κόστος. Σύμφωνα με μελέτη της Τράπεζας της Ελλάδος, η μετανάστευση βελτιώνει τις προοπτικές απασχόλησης και μισθοδοσίας διότι δημιουργεί ανταγωνισμό ανάμεσα στους ημεδαπούς εργάτες και στους μετανάστες, οι οποίοι είναι διατεθειμένοι να δεχθούν χαμηλότερες αμοιβές εργασίας. Έτσι, τα μεταναστευτικά ρεύματα μειώνουν τον μέσο μισθό που οι εταιρείες θεωρούν ότι θα πληρώσουν, δημιουργώντας περισσότερες θέσεις εργασίας και καλύτερες προϋποθέσεις διαπραγμάτευσης για τους ημεδαπούς εργαζόμενους. Επιπλέον, όσον αφορά την ανομοιογένεια στα προσόντα μεταξύ των ημεδαπών και των μεταναστών, οι μετανάστες είναι, κατά πλειοψηφία, ανειδίκευτοι εργάτες και επομένως αποτελούν το τέλειο υποκατάστατο των ημεδαπών ανειδίκευτων εργατών, ενώ δεν μπορούν να συγκριθούν με το εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό. Έτσι, η αύξηση στην μετανάστευση, μειώνει το οριακό προϊόν (τιμή) του ανειδίκευτου εργατικού δυναμικού και αυξάνει το οριακό προϊόν (τιμή) του εξειδικευμένου ημεδαπού εργατικού δυναμικού για τους ημεδαπούς εργαζόμενους.

Επιπλέον, υπάρχει ισχυρή συσχέτιση ανάμεσα στην μετανάστευση και τον τουρισμό με οικονομικές επιπτώσεις τόσο στην χώρα υποδοχής όσο και στην χώρα αποστολής. Όπως είδαμε, η μετανάστευση του εργατικού δυναμικού και η παλινόστηση είναι δύο από τους σημαντικότερους λόγους μετανάστευσης στην χώρα μας. Ωστόσο, οι λόγοι αυτοί αποτελούν και σημαντικούς παράγοντες αύξησης της τουριστικής ζήτησης, ενισχύοντας έτσι την συσχέτιση μεταξύ τουρισμού και μετανάστευσης. Μελέτη σε μετανάστες που κατοικούν σε χώρες του ΟΟΣΑ διαπιστώνει θετική σχέση ανάμεσα στην μετανάστευση και στον τουρισμό προς τις χώρες αποστολής (καταγωγής) με αποτέλεσμα να αυξάνονται οι χρηματοροές μεταξύ των δύο χωρών.

Σύμφωνα με την τελευταία απογραφή του 2011 και την ανάλυση των δεδομένων της ΕΛΣΤΑΤ, η εσωτερική και εξωτερική μετανάστευση στην Ελλάδα μας οδηγεί στα εξής γενικά συμπεράσματα:

- ✓ Αναφορικά με τα ηλικιακά χαρακτηριστικά των μεταναστών που ζουν και εργάζονται στη χώρα μας, οι σημαντικότερες ομάδες ανήκουν στις ηλικίες μεταξύ 20 και 39 ετών, οι οποίες ένα έτος πριν την απογραφή αντιπροσωπεύουν το 48,3%, ενώ 5 έτη πριν την απογραφή αντιπροσωπεύουν το 53,8% του συνόλου των μεταναστών.
- ✓ Αναφορικά με το φύλο των μεταναστών δεν εντοπίζεται αξιοσημείωτη διαφοροποίηση μεταξύ των ανδρών και των γυναικών. Συγκεκριμένα, το 54,5% επί του συνόλου των μεταναστών ένα έτος πριν την απογραφή είναι άνδρες και το 45,5% είναι γυναίκες. Τα αντίστοιχα ποσοστά κατά την τελευταία πενταετία πριν την απογραφή είναι 52,2% άνδρες και 47,8% γυναίκες.
- ✓ Οι σημαντικότεροι λόγοι για τους οποίους οι μετανάστες εγκαθίστανται στη χώρα μας ένα έτος πριν την απογραφή είναι η εργασία σε ποσοστό 39,9% και η επανένωση της οικογένειας σε ποσοστό 17,1%. Τα αντίστοιχα ποσοστά κατά την τελευταία πενταετία πριν την απογραφή είναι 43,1% για εργασία και 18,0% για επανένωση της οικογένειας.
- ✓ Από το σύνολο των μεταναστών ένα έτος πριν την απογραφή, το μεγαλύτερο ποσοστό προέρχεται από την Αλβανία (77,7%), τη Γερμανία (28,5%) και το Πακιστάν (24,9%). Τα αντίστοιχα ποσοστά κατά την τελευταία πενταετία πριν την απογραφή είναι 83,8% από την Αλβανία, 28,8% από την Γερμανία και 28,0% από το Πακιστάν.

Όπως επίσης προκύπτει από τη μελέτη μας, η σύνθεση της ελληνικής κοινωνίας έχει μεταβληθεί ως αποτέλεσμα της μετανάστευσης στην χώρα μας. Οι μεταβολές στην σύνθεση της ελληνικής κοινωνίας από τα μεγέθη του εξερχόμενου, αλλά κυρίως του εισερχόμενου πληθυσμού στην Ελλάδα κατά την προηγούμενη δεκαετία είναι εμφανείς, καθώς σε σύνολο των 79.554 ατόμων που εγκαταστάθηκαν στην χώρα μας κατά το τελευταίο έτος πριν την απογραφή, το 33,0% των αλλοδαπών, ανδρών και γυναικών,

κατοικεί και εργάζεται στην Αττική, ενώ το 17,4% των αλλοδαπών, ανδρών και γυναικών, κατοικεί και εργάζεται στην Κεντρική Μακεδονία.

Επιπλέον, σε σύνολο των 79.554 ατόμων που εγκαταστάθηκαν στην χώρα μας κατά το τελευταίο έτος πριν την απογραφή, το 54,9% κατοικεί σε αστικές περιοχές 10.000 – 29.999 κατοίκων (11,1%), σε αστικές περιοχές 50.000 – 99.999 κατοίκων (15,7%), σε αστικές περιοχές 200.000 κατοίκων και άνω (15,5%) και σε αγροτικές περιοχές κάτω των 500 κατοίκων (12,6%). Τέλος, από το σύνολο των 329.556 εγκατασταθέντων αλλοδαπών στην χώρα μας την τελευταία πενταετία πριν την απογραφή, το 55,0% κατοικεί σε αστικές περιοχές 10.000 – 29.999 κατοίκων (12,0%), σε αστικές περιοχές 50.000 – 99.999 κατοίκων (17,8%), σε αστικές περιοχές 200.000 κατοίκων και άνω (15,6%) και σε αγροτικές περιοχές κάτω των 500 κατοίκων (9,6%).

Αναφορικά με τις οικονομικές επιπτώσεις της μετανάστευσης, οι αλλοδαποί εργάτες με χαμηλές δεξιότητες αναμένεται να εντείνουν τον ανταγωνισμό στην αγορά εργασίας, δημιουργώντας έτσι σοβαρές αλλαγές στη σχέση μεταξύ ημεδαπών και αλλοδαπών εργαζομένων, σχετικά με την τεχνογνωσία, ειδικότερα στον τομέα των κατασκευών και τις οικιακές υπηρεσίες. Οι θετικές επιπτώσεις της μετανάστευσης συνδέονται και με την ώθηση για την αναδιάρθρωση του γεωργικού τομέα. Από την άλλη πλευρά, η ανασφάλιστη εργασία των αλλοδαπών εργατών αυξάνει την παραοικονομία και μετατοπίζει τους ημεδαπούς εργαζόμενους από τη διαδικασία παραγωγής, προκαλώντας έτσι άνιση κατανομή του εισοδήματος στους ημεδαπούς ανειδίκευτους εργάτες.

Συμπερασματικά, οι μεγάλες κοινωνικοπολιτικές αλλαγές στην Ευρώπη και στην Ελλάδα από την δεκαετία του '80 και μετά φαίνεται να επηρέασαν τα μεταναστευτικά κύματα προς και από την χώρα. Η ζήτηση για φτηνή εργασία ήταν αυξημένη με αποτέλεσμα πολλοί μετανάστες να επιλέγουν να κατοικήσουν σε αγροτικές και αποκεντρωμένες περιοχές. Επιπλέον, η μετανάστευση προς την Ελλάδα, όπως αποδεικνύεται και από την τρέχουσα προσφυγική κρίση, μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η μετανάστευση και η αλλαγή του τύπου κατοικίας με σκοπό την βελτίωση του βιοτικού επιπέδου είναι μία δυναμική διαδικασία, η οποία, ελλείψει προγραμματισμού και σωστής μεταναστευτικής πολιτικής μπορεί να έχει απρόβλεπτα αποτελέσματα. Το στοιχείο αυτό

μαζί με την αμείωτη αλλαγή του πολιτισμικού χάρτη είναι στοιχεία που θα κρατήσουν δυνατά τα φώτα πάνω στις μεταναστευτικές μετατοπίσεις.

Τις τελευταίες δεκαετίες, η Ελλάδα έχει γνωρίσει τεράστιες αλλαγές στην σύνθεση του κοινωνικού ιστού της ως αποτέλεσμα της αθρόας μετανάστευσης πληθυσμών κυρίως από τρίτες χώρες. Δεδομένης της κρισιμότητας του μεταναστευτικού ζητήματος παγκοσμίως και ειδικότερα για την χώρα, η οποία έχει μεταβληθεί σε χώρα υποδοχής μεταναστών χωρίς τις κατάλληλες υποδομές για κάτι τέτοιο, θα είχε ενδιαφέρον να εξετάσει κανείς τις επιπτώσεις της μετανάστευσης στις τοπικές κοινωνίες, αλλά και σε εθνικό επίπεδο.

Επιπλέον, η δυσκολία στην απορρόφηση του νέου εργατικού δυναμικού και στην αφομοίωσή του από την ελληνική κοινωνία επέφερε σημαντικά δημογραφικά, κοινωνικά και οικονομικά προβλήματα στις τοπικές κοινωνίες. Επομένως, η συσχέτιση της μετανάστευσης με την οικονομική ανάπτυξη της χώρας υποδοχής, με ιδιαίτερη έμφαση στις περιοχές της Αττικής, της Κεντρικής Μακεδονίας και της Ανατολικής Μακεδονίας, όπου εντοπίσαμε τη μεγαλύτερη συγκέντρωση μεταναστών, παρουσιάζει ενδιαφέρον.

Τέλος, οι υπεύθυνοι μεταναστευτικής πολιτικής, τόσο στην Ελλάδα, όσο και στις υπόλοιπες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορούν να χρησιμοποιήσουν τέτοιου είδους αναλύσεις, προκειμένου να αντιληφθούν το μέγεθος του μεταναστευτικού ζητήματος και τις συνθήκες κρίσης που έχουν δημιουργηθεί λόγω της έλλειψης συντονισμού στην προσφορά και τη ζήτηση εργασίας, αλλά και στοχευμένων και αποτελεσματικών μεταναστευτικών πολιτικών σε εθνικό και Ευρωπαϊκό επίπεδο.

Πηγές

Πρωτογενείς Πηγές

- ΕΛΣΤΑΤ (2017). Μετανάστευση / 2011, Ιστοσελίδα [statistics.gr](http://www.statistics.gr) Ανακτήθηκε 27 Φεβρουαρίου 2017 από <http://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SAM07/2011>.
- ΕΛΣΤΑΤ (2014). Απογραφή Πληθυσμού-Κατοικιών 2011, Ιστοσελίδα [statistics.gr](http://www.statistics.gr), 3 Σεπτεμβρίου 2014. Ανακτήθηκε 27 Φεβρουαρίου 2017 από https://www.statistics.gr/documents/20181/1210503/A1602_SAM04_DT_DC_00_2011_01_F_GR.pdf/2aa7132a-a7db-41fb-88f6-b6061d29dd13.
- ΕΛΣΤΑΤ (2010). Νόμος 3832/2010, Ιστοσελίδα [statistics.gr](http://www.statistics.gr), 30 Ιουλίου 2015. Ανακτήθηκε 27 Φεβρουαρίου 2017 από https://www.statistics.gr/documents/20181/300673/StatLaw3832_GR_30072015.pdf.
- Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (2008). Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 763/2008 σχετικά με τις απογραφές πληθυσμού και στέγασης, Ιστοσελίδα eur-lex.europa.eu, 9 Ιουλίου 2008. Ανακτήθηκε 27 Φεβρουαρίου 2017 από <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32008R0763>.

Βιβλιογραφία

Ξενόγλωσση

- Ballia, F., Ballia, H.O. and Rosmy, J.L. (2016). The impacts of immigrants and institutions on bilateral tourism flows. *Tourism Management*, Vol.52, pp. 221–229.
- Borjas, G.J. (1990). *Friends or strangers: the impact of immigrants on the US economy* New York, Basic Books.
- Borjas, G.J. (1999). The economic analysis of immigration in: *Handbook of Labor Economics*, Elsevier Science, pp.1697-1760.
- Castells, M. (1989). *The informational city: information technology, economic restructuring and the urban-regional process*, Oxford: Blackwell.
- Castles, S. and Kosack, G. (1973). *Immigrant workers and class structure in Western Europe*, Oxford University Press.
- CEDEFOP (2011). Employment-related mobility and migration, and vocational education and training. Ιστοσελίδα [cedefop.europa.eu](http://www.cedefop.europa.eu), Ανακτήθηκε 27 Φεβρουαρίου 2017 από www.cedefop.europa.eu/files/6109_en.pdf
- Chassamboulli, A. and Palivos, T. (2013). The impact of immigration on the employment and wages of native workers. Ιστοσελίδα [bankofgreece.gr](http://www.bankofgreece.gr), Ανακτήθηκε 11 Μαρτίου 2017 από <http://www.bankofgreece.gr/BogEkdoseis/Paper2013160.pdf>
- Eisenstadt, S.N. (1953). Analysis of Patterns of Immigration and Absorption of Immigrants. *Population Studies*, Vol.7, pp. 167-180.
- Harris, J.R. and Todaro, M.P. (1970). Migration, Unemployment and Development: a Two-sector analysis, *American Economic Review*, Vol, 60, issue 1, pages 126-42.

- IFRC (2012). The phenomenon of migration Its significance or meaning in human societies throughout history. Ιστοσελίδα ifrc.org, Ανακτήθηκε 27 Φεβρουαρίου 2017 από http://www.ifrc.org/PageFiles/89397/the%20phenomenon%20of%20migration_TYP_EFI_final_En.pdf.
- IOM (2004). Migration and History, Essentials of Migration Management, Volume One. Ιστοσελίδα rcmvs.org, Ανακτήθηκε 27 Φεβρουαρίου 2017 από http://www.rcmvs.org/documentos/IOM_EMM/intro/V1Intro_CM.pdf
- Kassimis, C. (2012). Greece: Illegal Immigration in the Midst of Crisis. Ιστοσελίδα migrationpolicy.org, Ανακτήθηκε 27 Φεβρουαρίου 2017 από <http://www.migrationpolicy.org/article/greece-illegal-immigration-midst-crisis>.
- Massey, D.S., Arango J., Hugo, G. Kouaouci, A., Pellegrino, A. and Taylor J.E. (1993). Theories of international migration: a review and appraisal, *Population and Development Review*, Vol. 19, No. 3, pp. 431-466.
- Morawska, E. (1990). The Sociology and Historiography of Immigration in *Immigration Reconsidered, History, Sociology, and Politics*, Oxford University Press, pp.187-218
- Petras, E.M. (1981). The global labor market in the modern world-economy, in *Global Trends in Migration, Theory and Research on International Population Movements*, New York: Center for Migration Studies, pp.44-63.
- Ravenstein, E.G. (1889). The Laws of Migration, *Journal of the Statistical Society of London*. Vol. 48. No.2. pp. 167-235.
- Sassen, S. (1991). *The Global City: New York, London, Tokyo*, Princeton University Press.
- Sauvy, A. (1969). *The General Theory of Population*. New York: Basic Books.
- Schwartz, A. (1973). Interpreting the Effect of Distance on Migration, *Journal of Political Economy*, Volume 81, pp 1153-1169.
- Stiglitz, J. (1974). Alternative Theory of Wage Determination and Unemployment in LDCs: The Labor Turnover Model, *Quarterly Journal of Economics*, Vol. 88, pp. 194-227.
- Tapinos, G. and Delaunay, D. (2000). Can one really talk of the globalization of migration flows? In *Globalisation, Migration and Development*, OECD, Paris/Weiner.
- Williams, A.M and Hall, M.C. (2010). Tourism and migration: New relationships between production and consumption. *Tourism Geographies*, Vol.2, No.1, pp.5-27.
- Zimmermann, K.F. (1995). Tackling the European Migration Problems, *Journal of Economic Perspectives*, Vol. 9, No. 2, pp. 45-62.

Ελληνική

- EKKE (2012). Ένταξη των μεταναστών: Αντιλήψεις, Πολιτικές, Πρακτικές. Ιστοσελίδα ekke.gr, Ανακτήθηκε 27 Φεβρουαρίου 2017 από http://www.ekke.gr/open_books/EntaxiMetanaston.pdf
- Ζωγραφάκης, Σ. και Κασίμης, Χ. (2014). Ελληνική οικονομία και μετανάστες: Χτες, σήμερα, αύριο. Ιστοσελίδα hba.gr, Ανακτήθηκε 27 Φεβρουαρίου 2017 από <http://www.hba.gr/5Ekdosis/UplPDFs/sylltomos14/381-396%20Zografakis%202014.pdf>.

- ΙΜΕΠΟ (2005). *Οικονομικές διαστάσεις της μετανάστευσης, Επιπτώσεις στον Αγροτικό τομέα*. Αθήνα: Εθνικό Τυπογραφείο.
- Κασίμη, Χ. (2006). Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα και παιδιά των μεταναστών: Νέες πραγματικότητες και νέες προκλήσεις, Ημερίδα «*Η Δεύτερη Γενιά, Προβληματισμοί για την ένταξη των μεταναστών στη χώρα μας*», Εργαστήριο Μελέτης της Μετανάστευσης και Διασποράς, ΕΚΠΙΑ.
- Κυριαζή-Άλλισον Ε. (1998). Εσωτερική μετανάστευση και μεταπολεμική Αθήνα: η διερεύνηση μιας σχέσης. Ιστοσελίδα [ekke.gr](http://www.ekke.gr), Ανακτήθηκε 27 Φεβρουαρίου 2017 από http://www.ekke.gr/publications/2177_allison.pdf
- Λαμπριανίδης, Λ. και Λυμπεράκη, Α. (2001). *Αλβανοί μετανάστες στη Θεσσαλονίκη. Διαδρομές ενημερίας και παραδρομές δημόσιες εικόνας*, Αθήνα: Πατάκης.
- ΜΠΜ (2004). Στατιστικά Δεδομένα για τους Μετανάστες στην Ελλάδα. Αναλυτική μελέτη για τα διαθέσιμα στοιχεία και προτάσεις για τη συμμόρφωση με τα standards της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ιστοσελίδα [immigrantwomen.gr](http://www.immigrantwomen.gr), Ανακτήθηκε 27 Φεβρουαρίου 2017 από http://www.immigrantwomen.gr/portal/images/ektheseis/statistika_dedomena_met_anaston.pdf.
- Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας (2011). Απογραφές, Ιστοσελίδα [e-demography.gr](http://www.e-demography.gr), Ανακτήθηκε 27 Φεβρουαρίου 2017 από http://www.e-demography.gr/theory/files/edemography_theory_00001.pdf.
- Σούλης Σ. (1991). Το παράνομο αλλοδαπό εργατικό δυναμικό στην Ελλάδα, στο *Διαστάσεις της Κοινωνικής Πολιτικής Σήμερα*, Εκδ. Ιδρύματος Καράγιωργα. Πάντειο Πανεπιστήμιο, σσ. 443-449.
- Τσαούσης Δ.Γ (1991). *Η Κοινωνία του ανθρώπου, Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία*, Αθήνα: Gutenberg.
- Φακιολάς, Ρ. (2005). *Η επιδίωξη κοινής πολιτικής μετανάστευσης στην Ε.Ε.* Αθήνα: Ετήσια Οικονομική Επισκόπηση